

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

Oltářní obrazy v poutním kostele Navštívení Panny Marie ve Frýdku

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Dominika Grygarová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

Olomouc 2011

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 27.6.2011

Poděkování

Zde bych chtěla poděkovat především vedoucímu práce prof. PhDr. Ladislavu Danielovi, Ph.D. za odborné vedení, připomínky a poskytnutí cenných rad při psaní práce, historiku Mgr. Marku Weissbrodovi za konzultace k vedlejším kapitolám práce, slečně Pavle Kozlové za zpřístupnění kostela a možnost pořízení fotografií interiéru a slečnám Lucii Fabové, Daniele Kaňákové, Petře Olšanové a Evě Zahradníkové za rady a motivaci k psaní.

Obsah:

1. Úvod	5
2. Frýdek a výstavba poutního kostela Navštívení Panny Marie	7
2. 1. Frýdek, historické souvislost	7
2.2. Dějiny stavby poutního kostela Navštívení Panny Marie ve Frýdku	11
2.3. Architektura kostela	16
2.4. Vnitřní výzdoba chrámu	18
3. Malíř František Eliáš Herbert	23
4. Oltářní obrazy	27
4.1. Svatý Jan z Boha	27
4.2. František z Assisi	29
4.3. Svatá Veronika	32
4.4. Svatý Michael Archanděl	34
4.5. Vyučování Panny Marie	36
4.6. Svatý Josef Pěstoun	38
4.7. Bolestná Panna Maria	41
4.8. Glorifikace svatého Filipa apoštola	42
4.9. Svatá Barbora	45
4.10. Svatá Hedvika	47
5. Závěr	51
6. Summary	52
7. Poznámky	53
8. Seznam použité literatury	59
8.1. Vydané prameny	59
8.2. Archivní prameny	59
8.3. Literatura	59
9. Seznam vyobrazení	65
10. Obrazová příloha	70

1. Úvod

Slezské Lurdy, jak je frýdecký poutní chrám Navštívení Panny Marie nazýván, byl již cílem diplomních prací z hlediska architektury i areálu drobných staveb křížové cesty okolo kostela, ale vnitřní výzdobě sakrální stavby dosud nebyla věnována žádná souborná monografická literatura. Práce by měla alespoň poskytnout dostatek informací o souboru oltářních obrazů a vyzvat k dalšímu zpracování vnitřní výzdoby kostela.

Oltářní obrazy se staly velkou zakázkou pro jediného autora, Eliáše Františka Ignáce Herberta, který tím svůj odkaz rozšířil do východní části českého Slezska. Jedná se o šestici oltářních obrazů do bočních kaplí kostela. Na epištolní straně od hlavního oltáře jdou za sebou kaple sv. Josefa, kaple sv. Filipa apoštola, kaple sv. Hedviky a po evangelijní straně následují kaple sv. Michaela archanděla, sv. Františka Serafínského a sv. Jana z Boha. Ucelený malířský soubor, vrcholné dílo autora a vzhledem ke svému umístění i oblasti, nebohaté na památky barokního malířství, si zasluhuje větší pozornost, než mu dosud byla věnována.

V rámci katalogu obrazů ve čtvrté kapitole práce pojednávám nejen o slohovém zařazení, nynějším stavu a původní autentičnosti maleb, ale i o ikonografickém pojetí obrazů. U každého obrazu je uveden i seznam pramenů a literatury, které se k němu vztahují.

Katalogu obrazů nutně předchází životopisný medailon Eliáše Františka Ignáce Herberta, který se snaží zmapovat jeho tvorbu a život včetně děl, která po sobě zanechal v moravských městech jako Nový Jičín či Uherské Hradiště, a shromáždit odbornou literaturu, kde se tento malíř barokní Moravy vyskytuje ve strohých zmínkách bibliografických odkazů.

K úplnosti a ucelenějšímu přiblížení místa a historie architektonicky výrazného poutního chrámu je do práce vložena kapitola vztahující se k historii města Frýdku, dějinných událostí okolo stavby poutního kostela, k architektuře a celkové výzdobě interiéru.

Vzhledem k nedochovaným účtům a bližším údajům kronik ke stavbě kostela jsem vycházela z autorů, kteří se architekturou více zabývali, a jejich práci zmiňuji v rámci dějinných souvislostí Frýdku a frýdeckého panství. Přesné autorství kostela, jež se podařilo objasnit až v druhé polovině 20. století, a slohové zařazení architektury však nebylo cílem této práce, protože přímo nesouvisí s autorstvím ani se záležitostmi, spojenými s oltářními obrazy.

2. Frýdek a výstavba poutního kostela Navštívení Panny Marie

2.1. Frýdek, historické souvislosti

Město Frýdek je dnes součástí dvojměstí Frýdek-Místek a leží na pravém břehu řeky Ostravice v podhůří Moravskoslezských Beskyd. Řeka Ostravice byla do roku 1928, kdy došlo ke sloučení Moravy a Slezska, zemskou hranicí, dnes odděluje městské části Frýdek a Místek. Úmluvou mezi českým králem Přemyslem Otakarem II. a Vladislavem knížetem opolským z roku 1256 byla stanovena hranice mezi Moravou a opolským knížectvím rodu Piastovců podél toku řeky Ostravice. 1. prosince 1928 zanikla funkce řeky jako zemské hranice mezi Moravou a Slezskem. Souměstí vzniklo připojením okolních obcí k městu Frýdek a připojením Místku v roce 1943.

Přesná datace založení Frýdku je zatím stále neznámá. Město pravděpodobně vzniklo někdy v období mezi lety 1327-1335 a tím nahradilo svého předchůdce - ves Jamnici, která ležela v místech okolo soutoku řeky Ostravice s Morávkou. Město Frýdek tak vzniká současně s hradem v druhé čtvrtině 14. století jako středisko manského obvodu Těšínského knížectví.

V letech 1402 - 1584 bylo frýdecké panství spojeno s panstvím místeckým na Moravě a poté střídavě v držení moci olomouckých biskupů a těšínských knížat. Posledním majitelem takto spojeného panství byl olomoucký biskup Stanislav Pavlovský, který území prodal Bartoloměji Bruntálskému z Vrbna. Spojené frýdecko-místecké panství se stalo v 16. století předmětem sporů, místecká část měla být definitivně odtržena od Moravy a připojena k těšínskému knížectví. Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský situaci vyřešil v roce 1581, kdy koupil Frýdecko i Místecko, jehož majitelem do té doby byl Jiří z Lohova. Již o tři roky

později biskup Pavlovský frýdecké panství odprodal Bartoloměji Bruntálskému z Vrbna a místeckou část připojil k hukvaldskému panství, jehož součástí zůstala až do roku 1850.¹

Rod Bartoloměje Bruntálského z Vrbna je majitelem panství až do roku 1636, kdy do Frýdku přicházejí Oppersdorffové.

“Dne 20. února 1636 koupil hrabě Jiří z Oppersdorffu v Bernštátu od slezského vrchního úřadu ve Vratislavi frýdecké panství za 37 000 slezských tolarů s podmínkou, že musí částku splatit do sv. Jiří roku 1640. Předání frýdeckého panství do rukou nového majitele potvrdil vrchní hejtman v Horním a Dolním Slezsku Jindřich Václav, kníže münsterberský, dne 25. února a Jiří z Oppersdorffu převzal panství 3. března téhož roku. Menší stavovské panství Frýdek (tzv. status minor) v té době tvořilo město Frýdek s poddanskou vsí Žermanice a dvacet dalších vsí: Lískovec, Sedlišťe, Bruzovice, Kaňovice, Pazderna, Vojkovice, Dobrá, Nošovice, Nižní Lhoty, Vyšní Lhoty, Morávka, Raškovice, Skalice, Janovice, Lubno, Malenovice, Nová Ves, Pržno, Baška, Staré Město.”²

Jiří z Oppersdorffu vydal listinu, která potvrzovala všechna dřívější městská privilegia, práva a zvyklosti, 4. března 1636. Nový majitel panství taktéž nechal sepsat nový urbář panství. Hrabě Jiří z Oppersdorffu, svobodný pán z Dubu, Frýdštejna, pán na Frýdku, Horním Hlohově a Ratiboři, královský rada a plnomocný hejtman Velkého Hlohova, po sobě zanechal celkem pět potomků – z prvního manželství syna Františka Eusebia, narozeného 10. února 1623 a dcery Annu Marii a Benignu Konstancii, z manželství druhého pak Matyáše Rudolfa, který se narodil 25. února 1644 a dceru Ester Kandidu. Panství na Horním Hlohově odkázal Jiří 24. srpna 1649 Františku Eusebiovi, tehdy sedmiletý Matyáš Rudolf zdědil po otcově smrti panství ratibořské a frýdecké. Za Matyáše Rudolfa byl na frýdeckém

panství ustanoven poručníkem Jan Bernard Pražma z Bílkova, pán na Rybníku a zemský sudí knížectví opolského a ratibořského.³

„Mladý hrabě podnikl cestu do Itálie a Španělska, ze které se domů již nikdy nevrátil. V Paříži onemocněl, 6. července 1666 nechal sepsat svou poslední vůli a o několik dní později zemřel. Obě panství připadla jeho staršímu nevlastnímu bratrovi Františkovi Eusebiovi. Po otcově smrti se František Eusebius usadil na hornohlohovském zámku. Jako dědic nevlastního bratra převzal dne 14. října 1666 frýdecké i ratibořské zámecké panství.“⁴

Hrabě František Eusebius z Oppersdorffu i s manželkou byli velkými podporovateli církve, proto materiálně i finančně podporovali novou výstavbu mnoha kostelů na svém panství. V samotném městě Frýdku se zasloužili nejvíce o podporu kaple růžencového bratrstva na zámeckém náměstí a farního kostela Sv. Jana Křtitele. V roce 1665 nechali na vrchu Vápenky vztyčit sochu Panny Marie, velmi uctívanou a navštěvovanou věřícími a poutníky.

Frýdecký pán František Eusebius, jmenovaný 20. února 1686 císařským tajným radou, zemřel ve svém zámku v Horním Hlohově ve věku 68 let dne 17. března 1691. Frýdek po smrti Františka Eusebia zdělila jeho manželka Anna Zuzana Bessová, rozená z Vrchlesu. Po její smrti panství připadlo Marii Ludovice, ženě Karla Štěpána Josefa Pražmy z Bílkova. Později potomci z manželství Marie Ludoviky a Karla Štěpána drželi ve vlastnictví status minor Frýdek již jako rod Pražmů od roku 1699 do roku 1797. Oblíbenost sochy Panny Marie na Vápenkách byla tak veliká, že se Karolína Františka Pražmová zasloužila o položení základního kamene a následnou výstavbu poutního kostela Navštívení Panny Marie v roce 1740. Pražmové během svého pobytu na frýdeckém panství vyčerpali své i městské finance nejen změnami na

frýdeckém zámku, stavbou poutního kostela, ale také péčí o vojska za slezských válek.

Jan Nepomuk hrabě Pražma roku 1798 prodal Frýdecké panství arcivévodkyni rakouské Marii Kristýně Habsburkové a jejímu manželovi, královskému princovi polskému a knížeti sasko-těšínskému Albrechtovi. Z rodu Habsburků se do dějin města zapsal v roce 1833 Karel, který založil Karlovu huť v Lískovci. Němečtí zaměstnavatelé, majitelé velkých podniků zvali do Frýdku úředníky a zřízence z Německa, jejich vliv postupně pronikal do kulturního života, škol, obchodu i správy města. V 19. století jsou ve Frýdku i Místku zakládány textilní továrny. Textilní výroba a železářství zaujaly v dalším století hlavní postavení v rozvoji průmyslu celého kraje, a tak ovlivnily i urbanistický vývoj města. Významným mezníkem byl rok 1870 a následně i 1871, kdy byla uvedena do provozu železnice spojující Severní dráhu císaře Ferdinanda, stanici Přívoz, s Frýdlantem nad Ostravicí, přes stanici Frýdek. Zpřístupnění města železnicí znamenalo významnou změnu podmínek pro podnikání, znatelně se zlepšily možnosti jak dovozu surovin, tak vývozu hotových produktů. Natrvalo se proměnila tvář frýdecko-místeckého kraje a v okolí železnice se začala formovat průmyslová zóna.⁵

V roce 1868 po zrušení politického okresu frýdeckého dostalo město vlastní statut a postupně se stalo německým centrem v celé oblasti Těšínska. Německé obyvatelstvo převládalo ne procentuelně, ale z pozice síly. Obsadili a řídili veškeré důležité podniky a úřady. První českou školu se podařilo založit až roku 1899 spojenými silami pod vedením Matice osvěty lidové. Historie frýdeckého panství jakožto statků habsburského rodu končí rokem 1918, kdy byl jejich majetek konfiskován a dostal se pod správu československého státu.

Od počátku československého státu se jednalo o spojení měst Frýdku a Místku, ale nikdy se nedospělo k uspokojivému závěru. Vše změnilo jedno bezpodmínečné nařízení Německa. Dne 1. 1. 1943 došlo ke sloučení nejen měst Frýdku a Místku, ale i přilehlých obcí Lískovce, Sviadnova a Starého Města pod společný název Frýdek (Friedeck). K návratu rozdělených měst před rok 1943 už nikdy nedošlo.

2.2. Poutní kostel Navštívení Panny Marie ve Frýdku a jeho architektura

Jiří z Oppersdorffu byl velkým podporovatelem habsburské náboženské politiky a to především na svých panstvích v Horním Hlohově a v Ratiboři, kde ve většině převládali luteráni. V Horním Hlohově nechal postavit první slezskou loretu a později i boží hrob. Na frýdeckém panství v roce 1640 započal se stavbou dřevěného poutního kostela sv. Ignáce z Loyoly na Prašivé a ve Frýdku pokračoval v přestavbě zámku a výstavbě zámecké kaple sv. Barbory. Na frýdeckém zámeckém náměstí nechal postavit v letech 1644-1645 kapli Panny Marie pro růžencové bratrstvo frýdeckých měšťanů.⁶ Hrabě zastupoval zájmy Habsburků, císaře Ferdinanda IV., ale především tvrdě upevňoval a prosazoval pozice katolické církve.

Dle legendy napadlo zbožného hraběte postavit na kopci sochu Panně Marii při procházce se zámeckým kaplanem z jezuitského řádu. V roce 1715 polští poutníci při návštěvě Frýdku slyšeli, že zámecký pán dal postavit mariánskou sochu na sloupu jako pokání za smilstvo na panském gruntu.⁷

Urbář frýdeckého panství, který dal sepsat Jan Bernard hrabě Pražma, správce panství po smrti Jiřího z Oppersdorffu, ještě mariánský sloup nezmiňuje, ale přesto na Vápenkách nad Frýdkem sloup stál již za faráře Matěje

Františka Tlametia, který na Frýdku působil v letech 1657 - 1682.⁸ V literatuře převládá názor, že sochu nechal postavit hrabě František Eusebius hrabě z Oppersdorffu.⁹

Bohumír Indra za autora sochy přímo jmenuje sochaře Salomona Steinhofera, který působil na oppersdorfském panství v Horním Hlohově a údajně pracoval na úpravách frýdeckého zámku a dalších kostelů na frýdeckém panství na konci 50. a počátku 60. let 17. století. Milostná socha P. Marie frýdecké tedy musela být na sloupu osazena nejdříve v roce 1666, kdy se ujímá panství druhorozený syn Jiřího z Oppersdorffu František Eusebius. K určení autora sochy na mariánském sloupu měl být hlavním příspěvkem rukopis z věže poutního kostela, kde se uvádí, že sochu provedl jistý frýdecký měšťan.¹⁰ Salomon Steinhofer již v roce 1665 umírá. Od roku 1670 ve městě jako sochař pracuje Steinhoferův syn Pavel, ten vytvořil pro kapli Panny Marie, věnovanou růžencovému bratrstvu, sochy *Ecce Homo* a *Bolestná Panna Maria* v roce 1672 a později v roce 1680 krucifix.¹¹

Význam frýdeckého mariánského sloupu vyzdvihuje spojení Oppersdorffů s prohabsburskou politikou. Uznání dosáhl až po Gorzelikově zjištění, podle něhož se jedná o první mariánský sloup ve Slezsku.¹²

Po vzoru otce nechal i František Eusebius hrabě z Oppersdorffu postavit na svém panství další sakrální objekty, dřevěný kostel sv. Ignáce z Loyoly na Borové (1673) a zděné kostely sv. Jiří v Dobré (1681-1686) a sv. Stanislava v Bruzovicích (1674-1677). Po smrti Františka Eusebia se panství ujímá jeho dcera Marie Ludovika provdaná Pražmová, ta v roce 1703 prosadila za frýdeckého faráře Heřmana Leopolda Kalinovského, který dal pro uctívání sloup P. Marie postavit dřevěnou kapli.¹³ O čtyři roky později postihla Frýdek bouře, která dřevěnou kapli poškodila, sloup P. Marie se rozlomil na tři části, ale socha sama zůstala nepoškozena, což se považovalo za zázrak.¹⁴ Nově

postavená kaple byla opět ze dřeva a její popis se zachoval ve vizitačních aktech díky opolskému arcijáhnovi.

Kaple byla poměrně velká, se čtyřmi oltáři, hlavní oltář byl zasvěcen Blahoslavené Panně Marii, na něm se nacházela kamenná socha P. Marie. Boční oltáře byly zasvěceny sv. Janu Nepomuckému, sv. Josefu a sv. Rodině. Interiér kaple nepostrádal ani kazatelnu a kůr s varhanami, po boku se nacházela sakristie s pokladnou a paramenty.¹⁵

V roce 1707 hraběnka ustanovila novým frýdeckým farářem Václava Tadeáše Faldinu. Vratislavský biskup František Ludvík Neuburský propůjčil hraběncinu synovi, od roku 1708 novému frýdeckému pánu hraběti Františku Vilémovi Pražmovi, patronátní práva na frýdeckém panství. Kapli s milostnou sochou chtěl hrabě dát do správy opavským minoritům a zabránit frýdeckému faráři v přístupu ke kapli. Farář Faldina, podal stížnost k vratislavskému biskupovi, ten v říjnu 1711 vyslal do Frýdku biskupskou komisi, která faráři vyhověla. Hrabě nedbal na biskupovo rozhodnutí, proto mu bylo ještě téhož roku v prosinci odňato patronátní právo. Minorita Bonifácius údajně hraběte přesvědčil, aby odcizil sochu spolu s vybavením kaple a peněžními dary; vše nechal hrabě přenést na zámek. Tento spor se dostal až před císaře Karla VI., ten dal za pravdu frýdeckému faráři a socha musela být navrácena. Spor faráře Faldiny a hraběte Františka Viléma Pražmy přispěl paradoxně k rozvoji a zvýšil příliv poutníků ke kapli.¹⁶ Duchovní správa nad kaplí odteď náležela pouze frýdeckému duchovenstvu.¹⁷

Císařské rozhodnutí frýdecké poutní místo proslavilo, již roce 1715 polští poutníci pořídili obraz P. Marie frýdecké a rozšířily se pověsti o zázracích sochy, což přilákalo poutníky z Hané, Polska, Uher a nejvíce z okolních měst a vesnic.¹⁸

Na Těšínsku v průběhu 17. století převažovaly sakrální stavby ze dřeva, až později v 18. století začaly vznikat

chrámy zděné.¹⁹ Na místě kapacitně nevyhovující dřevěné kaple nad Frýdkem chtěla poutní kostel postavit hraběnka Karolína Pražmová, vdova po hraběti Františku Vilému Pražmovi. Nový frýdecký farář Kryštof Paška, který dříve působil v zámecké kapli jako kaplan, se spolupráci se šlechtičnou na projektu poutního chrámu nebránil. Nově nabyté dobré vztahy se snažila hraběnka udržet i s novým biskupem Filipem Ludvíkem Schizendorffem, který pro ni a další tři generace propůjčil patronátní právo nad frýdeckým panstvím. Před vlastní stavbou chrámu se musela prokázat zázračnost sochy P. Marie frýdecké u duchovní komise ustanovené vratislavskou konzistoří v roce 1735. Jakmile byla zázračnost sochy potvrzena, přistoupili k vypracování plánů na kostel, v roce 1736 byla jako poslední v dřevěném svatostánku pohřbena Karolína Spindlerová. A o několik měsíců později začali svážet materiál na stavbu nového kostela na Vápenkách. Hraběnka darovala pozemky okolo kaple a přislíbila financovat náklady na kostel, materiál a mzdy všech dělníků, kteří na stavbě budou pracovat.²⁰

Za plány na stavbu kostela dostal dne 21. ledna 1739 zapláceno těšínský stavitel Jan Reinthal, jeho jméno se připomíná v Opavě už roku 1713 jako zednického tovaryše, později jako venkovského spolumistra pro město Těšín. Plány pro poutní chrám ve Frýdku jsou však jediným dokladem jeho stavitelské činnosti.²¹ Reinthalův plán na kostel ale realizován nebyl.²²

Vratislavský biskup Filip Ludvík Schizendorff plánoval vystavět kostel, který měl nejen uchovávat nejstarší mariánský sloup ve Slezsku, byl proslaven sporem o patronátní právo a lákal by poutníky už z dálky, proto chtěl naplno využít estetické a urbanistické možnosti místa na Vápenkách. Frýdecká poutní svatyně měla působit na věřícího monumentálním dojmem a jako jediná takto velkorysá sakrální stavba na Těšínsku.²³ Biskup nabídl stavbu ke

zpracování vratislavskému zednickému mistru a niskému zednickému spolumistru, který působil i jako jeho stavitel, Bartoloměji Wittwerovi.²⁴

Bartoloměj Wittwer se poprvé zmiňuje jako novomanželský svědek 22. února 1734 v kostele sv. Matouše ve Vratislavi, kde je uveden jako zednický učeň, do té doby o jeho životě nemáme žádné zmínky. Zkoušky na zednického mistra skládá na konci roku 1738, protože se nechtěl natrvalo usadit v Nise, byl přijat pouze jako spolumistr, svůj mistrovský kus vykonal až o rok později ve Vratislavi a tím se stal nejen niským zednickým mistrem, ale i vratislavským, čemuž odpovídá zápis v křestní matriční knize z 28. června 1739. Další údaje z 2. ledna 1740 hovoří o Wittwerovi jako o měšťanu a zednickém mistru bydlícím za vratislavskou katedrálou, později roku 1745 již je jmenován v matrice jako biskupský a městský zednický mistr. Stále neznáme žádné stavitelské práce Bartoloměje Wittwera z městského prostředí, jeho činnost se tedy dle záznamů soustředila na zakázky od církevních objednavatelů.²⁵

Wittwer odjel do Frýdku, aby se seznámil s místem na Vápenkách, jeho vypracovaný projekt schvaloval, jak biskup ve Vratislavi, tak hraběnka Karolína Pražmová. Biskup stavbu oficiálně povolil 20. září 1740 a 4. října byl položen základní kámen.²⁶ Wittwer předal ve Frýdku dohled nad stavbou políru Mathesi Schmiedovi.²⁷

Na jaře 1741 byly stavební akce zastaveny politickou situací v zemi. V době výkopů zemřel císař Karel VI., na trůn rakouské monarchie nastoupila jeho dcera Marie Terezie. Pruský král Fridrich II. ve válce o rakouské dědictví dobyl Slezsko a pruská vojska v únoru obsadila Frýdek.²⁸

Stavba nabyla zdržení až do roku 1744, kdy do Frýdku znovu přijíždí v práci pokračovat Bartoloměj Wittwer, téhož roku byly dokončeny práce na základech stavby a kryptě, o

čemž svědčí letopočet na mřížce okna v soklové části severní fasády. Prací se účastnil kamenický mistr z Místku František Pavel Hanel se svými pomocníky, který pokračoval se stavbou.²⁹

V roce 1747 frýdecké panství spolu se závazkem stavby poutního kostela přebírá syn hraběnky Karolíny Pražmové, Jan Nepomuk hrabě Pražma.³⁰ V roce 1749 byl osazen kamenem hlavní portál chrámu a v kryptě kostela byla pohřbena dcera Jana Nepomuka hraběte Pražmy Marie Ludovika.³¹

V průběhu roku 1752 dokončili hrubou stavbu kostela, bez posledního patra obou věží, nákladná stavba totiž přesáhla možnosti Pražmů i finanční dary poutníků.³² Frýdecký farář Jan Jiří Klemens v letech 1752 - 1759 přikročil k omítání, bílení hrubé stavby, interiér dostal omítky a dřevěné balustrády na emporách. Štuková zrcadla ozdobila plackové klenby, pilíře byly s částečně zlacenými korintskými hlavicemi, místní měšťané podpořili stavbu retáblů bočních kaplí.³³

Vratislavský biskup Filip Gothard Schaffgotsch slavnostně konsekroval kostel v neděli 13. května 1759. Biskup si kostel oblíbil, ustanovil u něj administrátora a plánoval u něj zřídit emeritní dům pro dosluhující kněží,³⁴ ten však v 18. století realizován nebyl. Dokonce plánovali u kostela zřídit biskupství pro rakouskou část Slezska, kdy by poutní kostel sloužil jako biskupská katedrála.³⁵ Tento plán rovněž realizován nebyl.[1]

2.3. Architektura kostela

Poutní chrám Navštívení Panny Marie se nachází, jak už bylo výše zmíněno, na vrchu Vápenky nad městem Frýdkem. Kostel není orientován, jedná se o jednolodní stavbu podélného půdorysu. Stavba je 47 m 25 cm dlouhá, 25 m 25 cm široká a výška klenby je 22 m 25 cm. V průčelí fasádu člení dvojice

předstupujících věží, fasáda presbytáře je členěna sakristií a kaplí po stranách a půlkruhovou apsidou v závěru. Stavbu kostela obíhá sokl, tvořený třemi pásy z pískovce, který je přerušován kamennými ostěními portálů, na něj dosedají toskánské pilastry vysokého řádu. [2] Pilastry nesou kladí s profilovanou korunní římsou, plochu mezi nimi tvoří vpadlá pole s lizénou, zdůrazněná vertikální okna bočních kaplí a empor. Okna jsou zvýrazněna bohatě členěnými supraportami, které spojuje suprafenestra a parapetní výplň. Průčelí kostela je tříosé, nad dřívějším hlavním vchodem v prostřední ose se nachází balkónový portál nesen dvěma kompozitními sloupy s konvexně prohnutou poprsnicí balustrády na jedné volutové konzole uprostřed. Nad balkónovým portálem zvýšené okno prolamuje jak architráv, tak i vlys až ke zvýrazněné korunní římsě. Mezi dvojicí věží dosedá dvouetážový profilovaný štít dělený vpadlými poli s šambránami, suprafenestrami oken a kompozitními pilastry. Na ně navazuje v každém patře profilované kladí, v poslední etáži se kladí přizpůsobuje kruhovým ciferníkům hodin na věžích. Šedesát metrů vysoké věže kostela jsou zakončeny báněmi s lucernou a nad ní makovicí s dvouramenným křížem, na každé z věží jsou ze všech čtyř stran ciferníky věžních hodin. Nynější vchody po stranách průčelí kostela jsou obdélné s kamenným ostěním, dveře jsou vegetabilně zdobené z železných plátů. Boční fasády kostela jsou z obou stran prolomeny dvěma jednoduššími vchody podobného typu jako v průčelí.[3]

Interiér kostela je osvětlen deseti okny na každé straně bočních fasád ve dvou řadách nad sebou. Na předním průčelí a věžích je dalších 12 oken.

Lod' kostela je rozčleněna šesticí bočních kaplí po stranách, k presbytáři je připojena z pravé strany sakristie, z levé kaple Sv. Kříže. Nad kaplemi se nacházejí arkádami propojené empor. Prostor mezi jednotlivými

kaplemi a emporami je zdoben přízvedními pilíři zakončenými rozděleným kladím, které stoupá ze svazkových korintských pilastrů vysokého řádu. Na oratoře je vstup šnekovými schodišti ze sakristie a boční kaple sv. Kříže. Tribuny jsou propojeny s kůrem neseným dvěma mohutnými pilíři v zadní části lodi kostela. Prostor hudební kruchty s konvexkonkávě zvlněnou poprsnicí nesenou dvěma pilíři. Konvexně zprohýbané stěny jsou i na východní straně lodi kostela u sakristie i protější kaple, jejichž portály jsou bohatě zdobeny a dynamizují poprsnici empor nad nimi.

Prostory bočních kaplí, empor nad nimi, sakristie, kaple sv. Kříže jsou klenuty plackovou klenbou, loď kostela klenuta čtyřmi poli plackové klenby zdobené štukovými zrcadly a štukovými ornamenty na klenebních pasech. Odsazené kněžiště kryje koncha na pasech s jedním polem plackové klenby.³⁶ [4]

2.4. Vnitřní výzdoba chrámu

Darem vratislavského biskupa pro kostel vzniklo šest oltářních obrazů Františka Eliáše Herberta do šesti protilehlých bočních kaplí, které biskup sám financoval. S výjimkou plátna svaté Hedviky, které bylo vytvořeno nejdříve (1756), vznikaly obrazy v letech 1760 a 1761.³⁷

Původní sochařská výzdoba bočních oltářů z dílny frýdeckého sochaře Hippolita Weissmana je datována do stejné doby. Weissman vytvořil i přízvední kazatelnu na evangelijní straně, ta je zdobena reliéfem *Sv. Jana Křtitele kázajícího na poušti* doprovázen sedícími postavami *Mojžíše s Desaterem Božích příkázání* a *Sv. Pavla*. Na baldachýnu se nachází postava Víry držící v ruce kříž s kalichem a pod stříškou nevznášející holubice Ducha svatého.³⁸ [6]

Sloupové retábly bočních oltářů z kaplí *Sv. Hedviky* a *Sv. Jana z Boha* bývají považovány za starší, stejně jako sochy *Sv. Františka Xaverského* a *Sv. Vincence Ferrerského*, taktéž z kaple *sv. Hedviky*. V nástavci oltáře se nachází reliéfní scéna s dosud neurčenou mučednicí, bez atributů, pouze s palmovou ratolestí, která je obklopena andílkou a okřídlenými hlavičkami. Sochy i reliéf jsou bíle polírované a detaily zlacené. [8] Kaple *sv. Jana z Boha* je zdobena oltářním obrazem *Františka Eliáše Herberta* z roku 1760, v nástavci zobrazením *Anděla Strážce* doplněného sochami andělíčků, *Sv. Dominika* a *Sv. Antonína Paduánského* na konzolách.³⁹ [7]

Novější oltáře pozbývají sochařskou výzdobu z Weissmannovy dílny, jsou doplněny kasulovými obrazy opět z rukou malíře Herberta. Kaple *sv. Michaela* je zdobena oltářním obrazem stejného námětu, ve štítu oltáře se nachází znázornění *Vyučování Panny Marie*, po stranách zdobeno anděly. Oltář je doprovázen polychromovanými sochami *Sv. Ludmily* a *Sv. Kláry*. [9] Nástavec s *Bolestnou Pannou Marií* je umístěn nad oltářním obrazem *Sv. Josefa Pěstouna* v oltáři *Sv. Josefa*. Po stranách je oltářní obraz zdoben sochami *Sv. Notburgy* a *Sv. Anežky*. [10] *Glorifikace sv. Filipa apoštola* na oltáři *sv. Filipa* je doplněna zpodobněním *Sv. Barbory* v nástavci a sochami *Sv. Apolonie* s kleštěmi a zubem v ruce a *Sv. Kateřiny* s rozlomeným kolem, z bočních stran oltáře. Nad nimi v horní části oltáře se nachází menší sochy *Sv. Pavel poustevník* pod křížem a naproti *Sv. Emigdius*. [11] Protějškový oltář *sv. Františka z Assisi* je zdoben obrazem stejného námětu a kasulí se *Sv. Veronikou* a rouškou s otiskem tváře Ježíše Krista, vedle jsou sochy *Sv. Karla Boromejského* a *Sv. Jarolíma*. U oltáře pak sochy *Sv. Jana Evangelisty* a *Sv. Aloise*.⁴⁰ [12]

Varhany postavil Josef Staudinger v roce 1763 s třemi registry a 32 manuály a patřily mezi největší na Moravě a

ve Slezsku.⁴¹ Vyzdobeny byly až roku 1834 frýdeckým měšťanem Ondřejem Petrem. Již v roce 1894, ale varhany byly značně opotřebované a proto musely být nahrazeny. Nové zakázky se ujala firma Rieger z Krnova, ještě téhož roku byly dodány nové s kuželovou soustavou.[13]

Důvodem k dalším přestavbám v kostele bylo úmrtí hraběnky Karolíny Pražmové v roce 1771, to dalo podnět pro stavbu nového oltáře kaple sv. Kříže na náklady jejího syna, Jana Nepomuka hraběte Pražmy. Téhož roku se stal frýdeckým farářem Justus Vilém Pražma, který inicioval dostavbu věží chrámu s usazením cibulovitých bání s lucernami. V roce 1778 byl do bání vložen zapečetěný spis Josefa Karla Schippa, který vznikl na výzvy faráře při příležitosti osazení dvouramenných křížů na bání věží. V době josefínských reforem byl kostel jen stěží uhájen v roce 1788 nově nastoupeným farářem Schippem. Starý nevyhovující tabernákl byl nahrazen novým reprezentativnějším, se sloupovým tempiettem završeným korunou. Tvůrcem nového oltáře je Jan Schubert z Opavy s dílnou, která měla zkušenosti s touto prací z předchozích zakázek kostela v Opavě. Schubert však zemřel již roku 1794 ve Frýdku, stačil rozpracovat oltářní architekturu a sochařskou výzdobu. Dostavbu oltáře realizuje Ondřej Schweigel z Brna se svou dílnou, mramorování konstrukce a zlacení bylo dokončeno ještě roku 1794.⁴² V polokruhu ke klenbě čnící šestice sloupů je spojena pažením a tvoří pozadí oltáře. Půlbaldachýn nese zlacenou korunu s křížem. Nad svatostánkem je umístěna milostná socha Panny Marie.[5]

V roce 1795 financoval Jan Nepomuk hrabě Pražma stavbu oltáře sv. Jana Nepomuckého v zadní části tempietta, opravu oltáře sv. Kříže v rodové kapli a ulití velkého zvonu. Zvon pocházel z Olomouce z dílny Wolfganga Strauba. Kostel byl později opatřen dalšími dvěma menšími zvony, taktéž z olomoucké dílny, jejich autorem byl ale už F. Stanke. Ani

jeden z trojice původních zvonů nepřečkal do současnosti, padly za oběť první světové válce.

Nákladná stavba a postupná výzdoba pro kraj netypicky velkého a honosného kostela rod Pražmů finančně vyčerpala, proto hrabě využil příležitosti a panství prodal Marii Kristýně, dceři císařovny Marie Terezie, a jejímu manželovi Albertu Sasko-těšínskému, kteří však o poutní kostel zájem neměli.

I přesto papež pro kostel ustanovil plnomocné odpustky roku 1819, které byly jeho následovníkem potvrzeny na věčné časy. V letech 1822 a 1823 poutní chrám dostal nové lavice a zpovědnice. Zpovědnice v kaplích byly roku 1837 dozdobeny obrazy novojičínského malíře Antonína Bergera s náměty výjevů ze života kajících. Antonín Berger je i autorem obrazů umístěných na pilířích chrámové lodi, ty představují události ze života Panny Marie.

V roce 1874 se zrodila myšlenka o zřízení křížové cesty kolem kostela. Plány byly vypracovány roku 1876 vídeňským architektem Karlem Schadenem. Reliéfy v kaplích byly z mnichovské Mayerovy díly, mezi sedmým a osmým zastavením vznikla v letech 1880 až 1892 kruhová kaple Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Panny Marie z dílny G. Raimanna, ta je dodnes zvána Římská.⁴³ Na nádvoří před kostelem se od roku 1822 nacházela šestice soch, které stály poblíž dveří do kostela. Kamenné sochy znázorňovaly archanděly *Sv. Michala, Rafaela a Gabriela* a *svaté Karla Boromejského, Antonína* a *Sv. Tadeáše apoštola*. Až po druhé světové válce roku 1949 k nim přibyla dvojice soch českých patronů *Sv. Václava* a *Sv. Vojtěcha*. Později byly osazeny na zeď před kostelem. Roku 1883 byl výklenek chrámové apsidy doplněn sousoším *Kalvárie*.

V 80. letech 19. století musela i již dokončená výzdoba chrámu projít rekonstrukcí. Obnova oltářů v bočních kaplích si vyžádala novou sochařskou výzdobu a tak byly

dřívější barokní nahrazeny novými sochami z Mnichova. Větší rekonstrukce si vyžádala obnovu barevných vitráží v oknech, opravu střechy a bylo přikročeno k nešťastné opravě fasády kostela, která byla natřena roku 1885 na žluto a rozbila tím svou jednotnost. Konec devatenáctého století přinesl kostelu i hodiny na kostelní věže vídeňské produkce.⁴⁴ V roce 1894 frýdečtí měšťané a farníci, spolu s bratrstvy financovali malby na oknech bočních kaplí.

Dosud poslední rekonstrukce interiéru byla provedena v 90. letech 20. století, kdy se snažili vrátit fasádě původní vzhled chrámu. Od podzimu roku 2010 prochází křížová cesta spolu s kaplí a sochařskou výzdobou celkovou rekonstrukcí.

3. Malíř Elias Franz Ignaz Herbert

19. 7. 1708, Fulnek – 16. 6. 1770, Uherské Hradiště

Vzhledem k dosud neprozkoumanému dílu malíře Františka Eliáše Herberta jsou informace o jeho životě seskládány ze zmínek o jeho práci z především z obsáhlejších biografických soupisů umělců Moravy a Slezska v 18. století a další literatury, věnované především stavbám či městům, kde působil.

První zmínky o jeho osobě vzhledem k nedochovaným údajům či účtům k práci v poutním kostele se dovídáme z díla Jana Petra Cerroniho z roku 1807, kde je poprvé zmíněno malířovo celé jméno, v další literatuře bývá jméno Ignác vynecháno.⁴⁵ O Herbertově práci na oltářních obrazech v poutním chrámu ve Frýdku nás informuje frýdecký farář a generální vikář Karel Josef Schipp v roce 1835, kde jej jmenuje jako uhersko-hradištského malíře Herberta.⁴⁶ Z Cerroniho v nezměněné formě vychází i Ernst Hawlik v roce 1836 a Konstantin von Wurzbach v Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich v roce 1860.⁴⁷ Se Schippem se shoduje i historik Gregor Wolny ve své práci Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften,⁴⁸ jež byla stěžejní pro další badatele především první poloviny 20. století, jako Rudolf Kreutz, 1906; František Papoušek, 1906 a Hans Welzl, 1906.⁴⁹

Důležitou prací, jež poskytuje další zmínky v životopise je mnohosvazkové slovníkové dílo autorů Ulricha Thiemeho a Felixe Beckera z roku 1923, které shrnuje dosavadní prameny k Herbertovi a jeho životě.⁵⁰ Z tohoto lexikonu vycházejí ve svém článku Gustav Beck v roce 1927 a Julius Lieschnig ve své práci v roce 1929.⁵¹

Josef Bukovan v článku Frýdek-poutní místo z roku 1935 mluví o Herbertovi jako mistru, jehož obrazy mají velikou uměleckou cenu. Alexander Voloch v práci o poutním kostele,

vydanou k 200-letému jubileu položení základního kamene pouze zmiňuje jméno malíře Herberta jako autora oltářních obrazů.⁵²

Jako malíř oltářních obrazů v kostelech jihovýchodní Moravy je zapsán i v Novém slovníku československých výtvarných umělců od Prokopa Tomana, stejně tak slovníkový zápis je učiněn v díle Rudolfa Zuberera, Jesenicko v období vrcholného feudalismu do roku 1946 a téměř opisem se dá nazvat údaj z Kulturního místopisu Novojičína Miloslava Baláše, malíř není opomenut ani v Dějinách českého výtvarného umění, kde se statí o barokním malířství 18. století na Moravě zabývá Ivo Krsek v prvním i druhém díle.⁵³

Bohumír Indra v roce 1993 shrnuje dosavadní poznámky a jím napsaný životopis byl nadále přijímán.⁵⁴ Marie Schenková životopisné údaje přejímá o rok později ve statí o malířství 18. století v západní části českého Slezska vydané v Časopise Slezského muzea, ty dále doplňuje o dosud známé prameny a literaturu v katalogu knihy Barokní malířství a sochařství východní části českého Slezska, kterou napsala ve spolupráci s Jaromírem Olšovským v roce 2001.⁵⁵

Eliáš František Ignác Herbert se narodil dne 19. 7. 1708 jako syn malíře Bohumíra Herberta ve Fulneku. Malířského vyučení se mu zpočátku dostalo právě od otce, později se vydal do Nového Jičína, kde se učil u malíře Josefa Augustina Heindenreicha.⁵⁶ Právě v Novém Jičíně se nacházejí jeho první doložená plátna, jedná se o hlavní oltářní obraz *Nanebevzetí Panny Marie s dvanácti apoštoly*, namalovaný roku 1733 pro farní kostel a o rok později oltářní obraz pro kapli sv. Ondřeje v Městském špitále v Novém Jičíně.⁵⁷ Po skončení vandrovnických let se vrátil pomáhat v zakázkách svému otci do Fulneku, z té doby pochází, dnes nezvěstný, oltářní obraz *Nejsvětější Trojice*

pro filiální kostel sv. Trojice ve Svatoňovicích, na kterém oba malíři spolupracovali. Bohumír Herbert zemřel v roce 1740 v Lipníku nad Bečvou, týž rok pro lipnický piaristický kostel Eliáš Herbert namaloval oltářní obraz *Sv. Františka Serafínského*, plátno později přesunuli do kostela ve Slavkově u Lipníka,⁵⁸ přestavěného roku 1965 na kulturní dům.⁵⁹

Eliáš Herbert po smrti otce prodal rodný dům ve Fulneku a přestěhoval se do Nového Jičína, kde působil jako měštanský malíř až do počátku šedesátých let.⁶⁰

V Novém Jičíně proslul jako malíř oltářních obrazů. Z novojičínského období, přesněji z roku 1744 mimo jiné pocházel dnes nedochovaný obraz *Nanebevzetí Panny Marie* z farního kostela ve Slatině. V roce 1749 měl za zesnulého malíře Ondřeje Františka Schaffera, avšak jeho jménem, na žádost vdovy Anny Barbory Schaffrové vystavit výuční list malíři Felixi Ivo Leicherovi, tento výuční list se však nedochoval.⁶¹ Pro filiální kostel v Olbramicích namaloval roku 1751 oltářní obraz *Sv. Bartoloměje* a nedochovaný obraz *Sv. Kateřiny*.⁶² Jeho další práce se nachází v Novém Jičíně, kde v roce 1756 do kostela Nejsvětější Trojice namaloval pro hlavní oltář obraz stejného zasvěcení a v kostele farním obrazy *Sv. Otýlie* a *Sv. Františka Xaverského* pro boční oltáře.⁶³

Již jako uhersko-hradištský malíř byl zaměstnán zakázkou pro nově vystavený poutní kostel Navštívení Panny Marie ve Frýdku, byla to jeho jediná zakázka pro východní část českého Slezska.⁶⁴ Vratislavský biskup Filip Gotfried Schaffgotsch si v letech 1760 – 1761 objednal pro poutní kostel soubor deseti oltářních obrazů pro boční kaple kostela. Jednalo se o hlavní oltářní obrazy do šesti bočních kaplí sv. Josefa, sv. Filipa, sv. Hedviky, sv. Jana z Boha, sv. Františka z Assisi a sv. Michaela archanděla, z nichž však obraz *Sv. Hedviky* vznikl již v roce 1756 a

čtveřici obrazů *Sv. Veroniky* v kapli sv. Františka z Assisi, *Sv. Barbory* v kapli sv. Filipa, *Bolestné Panny Marie* v kapli sv. Josefa a *Vyučování Panny Marie* v kapli sv. Michaela, jež se nacházejí v nástavcích oltářů.⁶⁵

Po dokončení zakázky na frýdeckém kostele namaloval pro farní kostel v Jeseníku - Frývaldově hlavní oltářní obraz *Nanebevzetí Panny Marie* a obrazy *Umírajícího sv. Josefa* a *Umírající sv. Anny* pro boční oltáře v roce 1763.

Herbertovou poslední zakázkou byla práce pro františkánský kostel Panny Marie v Uherském Hradišti, kam v roce 1765 namaloval oltářní obraz *Sv. Františka Serafínského* a o dva roky později obraz *Sv. Antonína Paduánského*.⁶⁶

Podle Jana Petra Cerroniho František Eliáš Ignác Herbert portrétoval v Uherském Hradišti jeho otce Petra Cerroniho, který byl hradištským měšťanem.⁶⁷ Dále Cerroni napsal, že se Herbertovy kresby nacházely v rajhradském klášteře. Od roku 1866 je 72 jeho kreseb ze sbírky hraběcí nadace Saintgenoi zařazeno do sbírek Moravské galerie v Brně.⁶⁸

Herbert, jež byl, dle Bohumíra Indry řazen svou „...originalitou námětů, kompozicí i barevností k nejvýraznějším a nejvyzrálejším barokním malířům na Moravě...“,⁶⁹ zemřel ve věku 62 let dne 16. 6. 1770 v královském městě Uherském Hradišti. Jako uznávaný měšťanský malíř byl pochován v kryptě tamního farního kostela.⁷⁰

Marie Schenková, která k tvorbě Františka Eliáše Herberta napsala nejnovější články a vyjádření, byla k jeho dílu kritičtější. Oltářní obrazy srovnávala s díly jeho otce, kde jej hodnotila ve ztvárnění figur a barevné stránky kladněji, avšak co se týče kompozic nijak pokročilejšího. Jedním z jeho vzorů především v ikonografii mělo být dílo Paula Trogera. Malířský rukopis již neobsahuje pathos, tak typický pro dobu baroka, ale spíše příklon k lehké barevnosti a půvabu rokoka.⁷¹

4. Oltářní obrazy

4.1. Svatý Jan z Boha [14]

1760

Olej, plátno, 200 x 180 cm, signováno: *Elias Franz Herbert Invenit et Pinxit Ao. 1760*

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58

Literatura: František Hawlas, *Panna Maria Frýdecká, Místek 1918*, s. 56. – Josef Bukovan, *Frýdek – poutní místo*, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. – Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 25–26. – Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, *Časopis Slezského muzea*, série B, IX, 1960, s. 46. – Idem, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. – Idem, *Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. – Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. – Bohumír Indra, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Jan z Boha, též zvaný Boží, se narodil 8. března 1495 v Montemór o Novo v Portugalsku. Do roku 1539 žil bouřlivým životem, byl pastýřem, vojákem, pouličním prodávčem až knihkupcem v Granadě.⁷²

Jeho život se změnil v noc, kdy slyšel kázání askety Jana z Ávily. Jan z Boha začal pečovat o nemocné a duševně choré, v Granadě založil špitál, z něj se později vyvinul

řád Milosrdných bratří. Řád byl potvrzen v roce 1586 a stal se nejvýznamnějším mužským řádem pečujícím o nemocné. Jan z Boha zemřel v den svým 55. narozenin, 8. března 1550 v Granadě a je pohřben v granadském kostele svého řádu, který je po něm pojmenován.⁷³ Byl kanonizován v roce 1690 papežem Alexandrem VIII. a papežem Piem XI. roku 1930 prohlášen za patrona nemocnic a nemocných, ale stejně tak se stal patronem Granady, ošetřovatelů, tiskařů, knihkupců a výrobců papíru.⁷⁴

Bývá znázorňován oděn v řádovém rouchu se škapulířem, na provaze okolo krku mu visí košík, pytel či hrnec na almužnu pro nemocné a v rukou mívá krucifix, růženec nebo v náručí drží Jezulátko s granátovým jablíčkem jako symbolem Granady i jeho řádu. Na hlavě mívá trnovou korunu jako symbol jeho přísného pokání. Oslava světce připadá ke dni jeho narození a úmrtí 8. března.⁷⁵

Obraz *Sv. Jana z Boha* se nachází v první boční kapli, stejného zasvěcení, na evangelijní straně lodi kostela. Malba je vložena do zlatého rámu tvaru kartuše. Na oltáři sv. Jana z Boha v poutním kostele Navštívení Panny Marie ve Frýdku jsou znázorněny dvě scény ze života světce. Ústřední motiv obrazu je věnován klečícímu světci v černém řádovém rouchu vpravo, který omývá vodou z červeného umyvadla nohy sedícímu Kristu, v poutnickém hnědém plášti vlevo a jasně žlutou svatozáří. Kristus je zezadu podpírán andělem s poutnickou holí v pravé ruce. Okolo světců vlaje růžová drapérie. Před umyvadlem vlevo se nachází červený džbán. Na oblacích nad nimi se vznášejí trojice andílků hledící na Ježíše Krista. Jeden je znázorněn po hrud', druhý jako dětská tvář s křídly, třetí letící, oděn v zeleném šálu. V pozadí při levé straně obrazu je znázorněn Jan z Boha podruhé, kdy přenášel za bouře umírajícího muže do své nemocnice.

V levém rohu se nachází černý nápis: ELIAS FRANTZ HERBERT a pod ním menším písmem: INVENIT ET PINXIT AO. 1760, pod signaturou malíře je další nápis: RENOV. K. SIŘÍNEK 1928, který obraz restauroval.

Obraz a především postavy byly při restaurování v roce 1928 přemalovány K.Siřinkem,⁷⁶ proto z tohoto díla nelze jasně určit původní malířský rukopis Františka Eliáše Herberta. Malba je i navzdory renovaci na několika místech prasklá a vyskytují se krakely.

4.2. Svatý František z Assisi [15]

1761

Olej, plátno, 240 x 135 cm, signováno: Elias Franz Herbert Pinxit 1761, renov. K. Siřinek 1923

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58; Národní památkový ústav Ostrava, evidenční list movité kulturní památky.

Literatura: František Hawlas, Panna Maria Frýdecká, Místek 1918, s. 56. - Josef Bukovan, Frýdek - poutní místo, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 25-26. - Bohumír Indra, Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století, *Časopis Slezského muzea*, série B, IX, 1960, s. 46. - Idem, Fulnečtí malíři 17. a 18. století, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. - Idem, Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. - Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. - Bohumír Indra, Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až

19. století, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Světec František z Assisi, „poverello“, chudáček z Umbrie nebo František Serafínský se narodil jako syn bohatého obchodníka s látkami Petra Bernardoneho a Francouzsky Jany Pica na přelomu let 1181 a 1182 v Assisi. Dostal jméno Jan, Giovanni, ale od mala byl nazýván „malý Francouz“, tedy Francesco. Světským životem, jakým žil do svých dvaceti let, měla být dráha rytíře, ale během války mezi Assisi a Perugií byl zajat a během svého věznění ve sklepích Perugia začal hledat opravdový smysl života bez blahobytu a tělesných požitků. Během modliteb v kostelíku sv. Damiána pod Assisi František uslyšel hlas Krista, který jej vyzval k opravě domu božího a tak František prodal otcova sukna, zřekl se dědictví a dal opravit kostelík. Zanedlouho se zrodil poverello, nejchudší z chudých. František odložil obuv, navlékl jen hnědou mnišskou kutnu, kterou převázal provazem a vydal se na cesty jako žebrák. Brzy se František stal příkladem a přidávali se k němu v chudobě další, až v roce 1210 došli k papeži Inocencovi III. do Říma, který potvrdil první františkánské řehole. Klára z Assisi, Františkova přítelkyně, založila v roce 1212 ženskou větev tohoto řádu zvanou klarisky. Žebravý řád se šířil po celé Itálii, František cestoval do Dalmácie a Španělska, kde hlásal novou myšlenku chudoby, během páté křížové výpravy se snažil obrátit i egyptského sultána Malika el Kamil. Roku 1221 byl založen třetí řád menších bratří, minorité. Během modliteb a hluboké extáze 24. září 1224 na hoře Verna se na Františkově těle objevily stigmata, jednalo se o první bezpečně dosvědčenou stigmatizaci. V pokoře zůstal František po celý život jáhnem, nikdy se nenechal vysvětit na kněze. Stigmata mu však působila bolesti končetin, trpěl bolestmi žaludku i

jater a hrozilo jeho oslepnutí. V roce 1226 byl dopraven do lékařské školy v Sieně, protože cítil blížící se smrt, dopravili jej do kostela P. Marie Andělské pomoci, kde založil s prvními františkány klášter Porciunculu, kde se nechal položit v bolestech na podlahu chatrče. Klára z Assisi zapisovala jeho poslední slova. František z Assisi zemřel 3. října 1226 a teprve po smrti byla na jeho těle objevena stigmata. Již za dva roky po jeho smrti papež Řehoř IX. prohlásil dávno po celé Itálii zbožňovaného Františka za svatého. Byl pohřben v nově založené bazilice v Assisi nesoucí jeho jméno.

Svatý František je uctíván jako patron Itálie oficiálně od roku 1939, ale je i patronem františkánů, chudých, sociální práce, soukeníků, krejčích, tkalců, ochrany životního prostředí a jeden z ochránců proti moru a bolestem hlavy. Bývá znázorňován v jednoduchém oděvu s kapucí, krucifixem, umrlčí lebkou, říšský jablkem, liliovou tyčí, jehnětem, vlkem, bořícím se domem i zeměkoulí. Jeho nejstarší zpodobnění, které vzniklo už za Františkova života v roce 1224, se nachází v klášteře sv. Benedikta v Sacro Speco.

K nejčastěji zobrazovaným výjevům ze světceva života patří kázání ptákům, péče o malomocné, zřeknutí se otce, přijímání stigmat a setkání s Dominikem, podpírání lateránské baziliky jako symbolu církve i zobrazení jeho smrti.⁷⁷

Oltářní obraz *Sv. Františka z Assisi* v poutním kostele Navštívení P. Marie ve Frýdku je umístěn v boční kapli téhož světce, je v odstupňovaném zlatém rámu. Patron Itálie je zde zobrazen klečící na třech stupních před oltářní mensou s trojicí hřebů, v hnědé kutně s kapucí a cingulem se třemi uzly, které symbolizují tři řeholní sliby: chudobu, poslušnost a čistotu, a stigmaty na ruku. Na přímluvu P. Marie jsou mu Kristem udělovány plnomocné

odpustky pro jeho kostelík. V horní části obrazu se nad postavou sv. Františka vznáší na oblacích sedící P. Maria vlevo a Kristus opírající se o kříž vpravo. Okolo postav P. Maria a Krista je rozmístěna trojice hlaviček andělů a čtvrtý anděl za zády Krista po pravé straně jej halí do růžové drapérie. Ježíš Kristus i P. Maria milostivě shlížejí z nebe na světce.⁷⁸

Celý obraz je namalován v hnědých tónech, které v horní části přecházejí z medových do zlatavě žlutých, jasnými svěžími barvami jsou provedeny světlomodrý šat P. Marie a od karmínově červené k růžové na drapérii okolo Krista.

Obraz je signován v pravém dolním rohu pod stupni: ELIAS FRANT HERBERT/PINXIT 1761, pod signaturou malíře je další nápis: RENOV. K. SIŘÍNEK R. 1923. Pod obrazem se v kartuši nachází nápis: FRANCISCE SERAPH. /ORA PRO NOBIS/.

Obraz byl restaurován v roce 1923 K. Siřínkem. Nyní je na obraze znatelná krakeláž. Postavy na obraze byly přemalovány a původní práce Eliáše Franze Herberta není bez restaurátorského průzkumu přesně odlišitelná.

4.3. Svatá Veronika [16]

Nedatováno, kolem 1761.

Olej, plátno, 130 x 100 cm

Nepublikováno.

Veronika je dnes jednou z nejoblíbenějších a nejčastěji uctívaných světic i přes skutečnost, že v římském martyrologiu není. Veronika měla být žena z Jeruzaléma, učednice Ježíše Krista, která mu na jeho křížové cestě podala svou potní roušku k ošetření zmučeného obličeje, a tam měl za odměnu milosrdného skutku otisknout svou tvář. Dle jiné legendy Veronika zvaná Bereníké měla ve

svém vlastnictví roušku s tváří Krista, tu donesla před nemocného císaře Tiberia, ten měl mít na hlavě vosí hnízdo a když spatřil tvář Spasitele, byl uzdraven.

Dodnes je scéna s Veronikou, která potká Krista, znázorňována na křížových cestách, při šestém zastavení, i navzdory faktu že tato událost není nikde v evangeliích zmíněna.⁷⁹ Veroničina rouška nebo také závoj, postupem let nazýván vera ikon, což je jedna z možností původu legend o Veronice, se od 8. století nachází v chrámu sv. Petra v Římě.⁸⁰

Veronika bývá zobrazována někdy jako dívka, někdy jako matrona, starší žena silnější postavy, vlasy má překryté čepcem nebo závojem a v ruce drží rozloženou roušku s tváří Ježíše Krista. Veronika se stala patronkou farních hospodyň, pradlen, tkalců lnu, švadlen prádla a obchodníků s lnem, ale také přímluvnicí za dobrou smrt a lidé se k ní modlili při těžkých zraněních a krváceních.⁸¹

Obraz *Sv. Veroniky* od Eliáše Františka Herberta se v poutním kostele P. Marie ve Frýdku nachází v nástavci oltáře sv. Františka Serafínského. Plátno má tvar lichoběžníku s konkávně prohnutými boky. Polopostava světice je na obraze umístěna vlevo, je znázorněna jako stará žena s vráscitou tváří, pohledem upřeným vzhůru k nebesům, oděna v zelenošedý šat. Světice v lehce roztažených rukou svírá rozvinuté plátno s tváří Krista, který vrhá svůj pohled dolů na věřícího. Ve spodní části pod pravým loktem světice se nachází hlavička andílka s křídly a stejně jako v levém horním rohu, ti se zájmem sledují ženu mezi nimi.

Celý obraz je v zelenošedých tónech od oděvu světice až k zelenohnědým barvám neurčitého, pravděpodobně oblačného pozadí za výjevem. Z obrazu nejvíce vyniká našedlé plátno s ozářenou tváří Krista.

Plátno bylo pravděpodobně restaurováno současně s hlavním oltářním obrazem sv. Františka Serafínského v roce 1923, v bocích je již značně popraskáno a na levém boku roušky barva zcela prodřena.

4.4. Svatý Michael Archanděl [17]

1761

Olej, plátno, 240 x 160 cm, signováno: Elias Franz Herbert Pinxit Ao 1761

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58; Národní památkový ústav Ostrava, evidenční list movité kulturní památky.

Literatura: František Hawlas, *Panna Maria Frýdecká, Místek 1918*, s. 56. - Josef Bukovan, *Frýdek - poutní místo*, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 25-26. - Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, *Časopis Slezského muzea*, série B, IX, 1960, s. 46. - Idem, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. - Idem, *Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt*. *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. - Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. - Bohumír Indra, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Archanděl Michael, vůdce nebeského vojska proti padlým andělům, byl uctíván už od počátku křesťanství a dříve i Židy. V letech 492 - 496 se údajně zjevil v jižní Itálii na

hoře Sant'Angelo v místě zvaném Gargano neboli Michaelova jeskyně. Již na konci 5. století biskup Vavřinec ze Siponta zde zřídil kostel ve skále, jednu z nejstarších Michaelových svatyní v Itálii. Je jedním z nejoblíbenějších patronů, hlásí se k němu vojáci, lékárníci, krejčí, skláři, malíři, soustružníci, pekaři, kupci, výrobci vah i slévači olova a cínu, ani ve dvacátém století neutichla touha po tomto patronu a ochránci a přisvojili si jej bankovní úředníci a radiomechanici. Byl přímluvcem za dobrou smrt a duše v očištění, strážcem hřbitovů a ochráncem před bleskem. Bývá jmenován i jako ochránce katolické církve, hlídačem ráje nebo důvěrníkem Božím.⁸²

Svátkem sv. Michaela archanděla se stalo datum 29. září, kdy papež Lev I. vysvětil kostel sv. Michaela v Římě. V tento den se rozšířila tradice pořádání michaelských trhů a jarmarků, ty jsou populární především v Německu i proto že si jej vybrali Němci jako svého patrona.⁸³

Michael bývá znázorňován jako mladý okřídlený rytíř v brnění a zbroji s přilbou, mečem, často ohnivým nebo kopím, kryt štítem v souboji s drakem, který se od dob protireformace transformoval do ďábla či Lucifera. Ve scénách posledního soudu mívá váhy, na kterých váží duše nebo má úlohu průvodce duší do ráje.⁸⁴

V poslední boční kapli na evangelijní straně nejbližší k sakristii se nachází oltářní obraz *Sv. Michaela archanděla*. Olejomalba je ve zlateném odstupňovaném rámu, dolní rohy má vykrojeny a u vrcholu je obloukově zakončen. Výjev na obraze znázorňuje archanděla Michaela v životní velikosti při triumfu nad ďáblem. Michael je znázorněn jako rytíř v brnění s přilbou zdobenou karmínově červenými pery, přes záda má přehozen bledě červený dramaticky zvlněný plášť. Pod zbrojí okolo rukou a nohou ční lehká bílá říza. Na nohou má obuty zdobené zlatavě žluté vysoké římské sandále. V pravé ruce třímá rudě hořící meč, v pozvednuté

ruce levé má váhy. Nakročenou levou nohou se opírá o tělo ďábla. Ležící padlý ďábel má lidské tělo s netopýřimi křídly a skrouceným ocasem zakončeným ostnem. Na levé straně ďáblovo tělo rudě osvětlují plameny žhnoucí s otevřeného otvoru, který jistě symbolizuje peklo či podsvětí. Z šedivých oblaků od vrchní třetiny obrazu vyhlíží pětice hlaviček andílků s křídly, šestý andílek nad pravým křídlem Michaela je znázorněn do pasu a ruce pozvedá s trojúhelníku symbolizujícím Boží oko ve svatozáři nad hlavou archanděla uprostřed.

Plátno je signováno v pravém dolním rohu: ELIAS FRANTZ
HERBERT/ INV ET PINXIT AO. 1761

Nejsou záznamy o restaurování a přemalbě oltářního obrazu jako je u mnohých dalších z cyklu. V dnešní době je malba krakelována a ve spodní části miskovitá. Obraz je malován v šedých, zelených a růžových tónech. Mohutná protáhlá postava působí nehybně až staticky.⁸⁵

V kartuši pod obrazem se nachází nápis: S. MICHAEL / ORA
PRO NOBIS.

4.5. Vyučování Panny Marie [18]

Nedatováno, kolem 1761.

Olej, plátno, 130 x 100 cm

Nepublikováno.

Marie byla dcerou Anny a Jáchyma, o životě Anny a Jáchyma je zmíněna pouze v apokryfní literatuře, evangeliu sv. Jakuba. Jméno Anna se vykládá jako milostivá či laskavá. Anna byla i bez oficiálního požehnání církve uctívána již od 6. století, kdy dal císař Justinián postavit chrám jí zasvěcený. V církvi se několikrát zrodila myšlenka neposkvrněného početí stejně, jako tomu bylo u

Panny Marie, ale tento spor byl definitivně vyřešen již v roce 1667 a neposkvrněné početí zamítnuto.⁸⁶

Svatá Anna bývá zobrazena jako starší žena, vzhledem k jejímu vysokému věku při narození Panny Marie, mívá na sobě dlouhý přepásaný šat, často červené barvy a hlavu krytou zeleným závojem. Mezi atributy zobrazované se sv. Annou patří kniha, jež symbolizuje starozákonní zaslíbení Mesiáše, lilie mající poukazovat na neposkvrněné početí Panny Marie, ale nejčastěji je sv. Anna zobrazena přímo s postavičkou své dcery P. Marie. Ve spojení sv. Anny s P. Marií se vytvořil typ v ikonografii sv. Anny Samotřetí, která představuje sv. Annu, P. Marii a malého Ježíše Krista, P. Marie s Ježíškem bývají zobrazeni jako menší figurky, často i v přirozené velikosti. Dalším z častých ikonografických výjevů je zobrazení sv. Anny vyučující P. Marii.⁸⁷

Světice se stala ochránkyní matek, manželství a proti bouřce, přímluvkyní za šťastný porod i déšť, patronkou mlynářů, truhlářů, tkalců, krejčích, čeledínů, horníků a provazníků. Sv. Anna měla pomáhat nalézt ztracené předměty. S oblíbeností jejího kultu přibývalo i měst, která zaštiťovala svou patronací, mezi ně se řadí Florencie, Neapol nebo Innsbruck. Svátek sv. Anny je slaven spolu s oslavou jejího manžela, sv. Jáchyma, 26. července.⁸⁸

Obraz Vyučování Panny Marie se nachází v nástavci oltáře sv. Michaela archanděla, v kapli téhož světce. Obraz je lichoběžníkového tvaru s profilovaným zlaceným rámem, vnitřní lištu tohoto rámu zdobí listovec.

Výjev v neurčitěm interiéru znázorňuje zprava doleva sedící starší ženu, sv. Annu, která se láskyplně dívá na menší dívku po své levici, malou P. Marii. Sv. Anna je oděna do zeleného šatu zdobeného světlým límcem a hnědého pláště, vlasy má překryty bílým závojem, který prosvítá pod kapucí pláště. Žena levou rukou objímá dívenku kolem ramen

a pravou podpírá rozevřenou knihu na své klíně a P. Marie na text v knize pravou rukou ukazuje dívajíc se na svou matku a levou rukou knihu přidržuje. P. Marie má odhalené světlé vlasy, bledorůžový šat a zelenomodrý plášť.

Z pravého rohu na ženu s dívkou shlížejí dvě hlavičky andílků s křídly. Z levého rohu výjev rámuje tmavě červená drapérie. P. Marie ukazuje na nápis: ECCE VIRGO.

Je užita pyramidální kompozice tvořená dvojicí světic. Hladký rukopis dokresluje až rodinný idylický výjev na obraze. Přímý ničím nerušený vzájemný pohled matky s dcerou je kolorován jemnými barvami jejich tváří. Kvalita malby vyniká v jemné modelaci rukou.⁸⁹

4.6. Svatý Josef Pěstoun [19]

1761

Olej, plátno, 240 x 160 cm, signováno: Elias Franz Herbert Pinxit Ao 1761

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58

Literatura: Josef Bukovan, Frýdek - poutní místo, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 26-27. - Bohumír Indra, Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století, *Časopis Slezského muzea*, série B, IX, 1960, s. 46. - Idem, Fulnečtí malíři 17. a 18. století, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. - Idem, Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. - Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. - Bohumír Indra, Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až

19. století, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Svatý Josef se narodil v Betlémě v Judsku, žil v 1. století, pocházel z královského rodu Davidova, v té době zchudlého. Říká se, že byl tesařem, dřevozpracujícím dělníkem nebo pomocníkem v dílně se dřevem, aby se zdůraznil jeho chudý stav, ale tekton, jak se nazýval, může znamenat i známého řemeslníka s vlastní dílnou a talmud tekton vykládá dokonce jako pojmenování pro vzdělaného muže.⁹⁰ Josef byl zasnouben s P. Marií, poté co počala z Ducha svatého ji chtěl v tichosti propustit, aby ji nevystavil hanbě. Ale anděl mu zjevil a řekl, že on bude pěstounem syna Božího a dá mu jméno Ježíš.

Za císaře Augusta probíhalo v říši sčítání lidu, a protože Josef pocházel z Judska, musel tam i s těhotnou Marií odcestovat. Jakmile došli do Betléma, Marie porodila. Po narození se Josefovi opět zjevil anděl a pravil mu, že musí pro záchranu své rodiny všichni prchnout do Egypta, kde zůstali až do smrti Heroda, který chtěl Ježíška zabít. Později odcestovali do Nazaretu, do Galileje.

Poslední zmínky o Josefovi se v evangeliích objevují v době, kdy dvanáctiletý Ježíš promlouval v chrámu podle Lukášova evangelia. A v období Ježíšova vyučení v řemesle sv. Josefa a jeho veřejného vystoupení dle Markova evangelia již Josef mezi živými nebyl.⁹¹

Josef bývá znázorňován jako zralý muž až do pozdního středověku ve scénách ze života P. Marie a dětství Ježíšova, později i jako samostatný světec. Mezi jeho nejčastější symboly patří lilie jako symbol čistoty, tesařské náčiní jako pila, sekera či úhelník nebo rozkvetlá hůl, podle které měl být dle apokryfních textů vyvolen jako Mariin muž. Bývá zpodobněn s Ježíškem při jeho narození nebo s dospělým Ježíšem při práci v dílně. Svátý Josef je

patronem karmelitánů, manželů a rodin, ochráncem dětí, mládeže a sirotků, panenství a kvůli svému povolání i dělníků, řemeslníků, tesařů, dřevorubců, truhlářů, ale i hrobníků, vychovatelů, inženýrů, vzhledem k cestám, jež byl nucen vykonat, je patronem cestujících a vyhnanců, ochráncem při očních chorobách a při pokušeních, má bránit v zoufalých událostech a při bytové nouzi a přimlouvat se za umírající a dobrou smrt. Svátek tohoto světce připadá celosvětově na 19. březen.⁹²

Hlavní oltářní obraz v první boční kapli na epištolní straně od oltáře nese vyobrazení sv. Josefa pěstouna. Olejomalba je ve zlaceném dřevěném profilovaném rámu, který je u vrcholu stupňovitě obloukovitě zakončen.⁹³

Sv. Josef je zde znázorněn jako muž v plnovousu s prošedivělými vlasy v zeleném šatě a hnědém plášti, sedící na dřevěné židli, v rukou drží bílou plenu, na které sedí nahý Ježíšek na levé straně. Malý Ježíšek v pravé ruce drží naplno rozkvetlou růžovou růží a kolem hlavy má paprsky svatozáře. Na podlaze pod nohama světce a na stole vpravo se nachází tesařské nářadí. Zleva ke sv. Josefu přistupuje anděl spínající ruce vzhůru ke světci, zahalený v bílé a fialové drapérii. Vlevo v pozadí letí andílek s lilíí v ruce, znázorněný do půli těla, schován paží světce. V horní části obrazu mezi drapérií, která rámuje celou scénu zprava a oblaky nad sv. Josefem, se nachází modlící se anděl v bílém šatě, kryt zeleným pláštěm, na pravé straně se nachází hlavička andílka s křídly.

Na levé straně obrazu u dolního rámu najdeme signaturu malíře, provedenou ve světlé barvě: ELIAS FRANZ HERBERT pinxit 1761; signatura restaurátora je na pravé straně: RENOV. K. SIŘINEK 1924.

Kompozice trojúhelníku je typická pro frýdeckou sérii Herbertových oltářních obrazů, avšak postavy na tomto obraze byly přemalovány, což je znatelné především ve

tvářích ústředních postav a ani fyziognomie nohou a rukou sv. Josefa není správná.

Plátno je krakelováno a barevná vrstva na několika místech praská, v informacích z evidenční karty je údaj o trhlině na obraze.⁹⁴

4.7. Bolestná Panna Maria [20]

Nedatováno, kolem 1761.

Olej, plátno, 130 x 100 cm

Nepublikováno.

Panna Maria, matka Ježíšova, tak je zmiňována ve všech kanonických evangeliích a Skutcích apoštolů, v jiných dobových pramenech mimo Nový zákon se však nezmiňuje. Bolestná je přívlastek přisuzovaný Panně Marii pro bolest a utrpení, která zakoušela, když byla účastnicí smrti svého syna. Mluví se o sedmi bolestech Panny Marie, proto bývá nazývána i Sedmiboletnou. Každému utrpení dávala Marie vnitřní souhlas a tím se podílela i na spasitelském úkolu svého syna. Mezi utrpení, která provázela život Panny Marie, a pro které je jmenována a uznávána jako sedmiboletná patří:

1. Když Simeon v chrámu zvěstoval utrpení jejího syna.
2. Obavy, které prožívala při útěku do Egypta.
3. Strach, když hledala tři dny ztraceného Ježíška.
4. Utrpení, s kterým sledovala Krista na křížové cestě.
5. Bolest, když se musela dívat na umírajícího syna na kříži.
6. Žal, kterým trpěla, když držela mrtvého Krista v náručí.
7. Bolest, s kterou ukládala svého syna do hrobu.

Bolestná Panna Maria bývá znázorněna s mečem nebo sedmi meči v srdci, slavení tohoto svátku připadá na 15. září.⁹⁵

Obraz Panny Marie Bolestné se v poutním kostele Navštívení Panny Marie ve Frýdku nachází v nástavci bočního oltáře v kapli sv. Josefa Pěstouna. Jedná se o olejomalbu na plátně v dřevěném zlaceném ránu profilovaného kasulového tvaru, jehož vnitřní lišta je zdobena listovcem.

Omdlévající polopostava Panny Marie coby starší ženy je zobrazena v šedivých šatech s bílým límcem, přes ně má přehozen pro Marii typický modrý plášť, který skrývá obě paže a je bohatě řasen přes klín. Vlasy má kryty bílým závojem pod modrým cípem pláště. V hrudi má zabodnut meč, jehož rukojeť směřuje k Božímu oku u vrcholu rámu. Na ráně v hrudi si drží levou rukou bílou roušku a pravá ruka je spadlá do klína. S bolestným výrazem ve tváři má hlavu nakloněnou k pravému rameni. Z levé strany Marii podpírá polopostava anděla, jeho levá ruka ji drží za paži a pravá objímá kolem ramenou.

Nyní se obraz v nástavci nachází v dobrém stavu, pravděpodobně byl však přemalován spolu s hlavním oltářním obrazem sv. Josefa Pěstouna v roce 1924.

4.8. Glorifikace svatého Filipa apoštola [21]

1761

Olej, plátno, 240 x 135 cm, signováno: E. F. Herbert inv. et Pinxit 1761

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58

Literatura: Josef Bukovan, Frýdek - poutní místo, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 26-27. - Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, *Časopis*

Slezského muzea, série B, IX, 1960, s. 46. – Idem, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. – Idem, *Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt.* *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. – Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. – Bohumír Indra, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Svatý Filip byl jedním z apoštolů Ježíše Krista, dříve než byl povolán samým Synem Božím, byl rybářem na břehu Genezaretského jezera v Betsaidě. Spolu se svým přítelem a taktéž apoštolem Ondřejem, měl jako jediný i řecké jméno Felicitas, které v překladu znamená „milovníka koní“.⁹⁶ Dle tradice byl ženatý a měl dvě dcery. Kristus jej povolal při své cestě do Galileje. Po Spasitelově zmrtvýchvstání hlásal Filip evangelium nejprve ve své vlasti a poté přešel do Frýgie a Malé Asie, dle legendy byl skytskými modlářskými kněžími bičován, ukřižován a ukamenován v roce 81. Okolo postavy svatého Filipa apoštola vznikly obyčeje, kdy předvečer svátku sv. Filipa se nazývá Filipská noc, je slavena jako pálení čarodějnic, příchod jara a oslava plodnosti. Den sv. Filipa je svátkem zemědělství a předpovědi počasí.

Tento světec bývá znázorňován jako velmi mladý, má u sebe kříž s dvojitým příčným břevnem, berlu s křížem, či kříž ve tvaru T, vazbu na jeho mučednickou smrt má ukazovat i meč nebo kámen. Mezi jeho další atributy patří kniha, svitek, popřípadě mísa, ze které se vine had jako poukaz na vyhnání draka, ďábla. Sv. Filip je patron velkovévodství Lucemburska a měst jako Špýr, Sorrento, Brabant nebo Philippeville. Společně s apoštolem Jakubem Mladším je

patronem: kloboučníků, kramářů, paštikářů, cukrářů, koželuhů a valchářů.⁹⁷

Oltářní obraz *Glorifikace sv. Filipa apoštola* je k vidění v boční kapli sv. Filipa. Rám plátna je dřevěný zlacený odstupňovaný, jeho vnitřní lišta má vegetabilní ornament a nahoře je oble zakončen.

Světec je zde znázorněn v béžovém šatě a modrošedém plášti, anděly je pozvedán na oblaku, podpíraném andělem, s otevřenou knihou evangelia v klíně ve směru zleva doprava. Sv. Filip ukazuje pravou rukou vzhůru k nebesům a levou přidržuje evangelium. Za pravou rukou světce se nachází dvě andílčí hlavičky s křídly.

V knize na pravé straně je odhalen nápis: OSTENDE NOBIS PA =/ /=TREM/ ET SVFFICIT NOBIS ION 14 C., levou stranu překrývá světcova ruka. Druhý anděl vlevo v pozadí drží mohutný ondřejský kříž, na kterém byl i sv. Filip ukřižován, třetí u vrcholu obrazu klade na světcovu hlavu vavřínový věnec a další z andílků, tentokrát v pravém dolním rohu, zahalen červenou drapérií drží v levé ruce mučednickou palmovou větev a pravou pozvedá ke světci. V pravém rohu obrazu pod Filipovými nohama je okřídlená obluda, pravděpodobně drak, kterého dle legendy ve městě Hierapolis sv. Filip vyhnal pomocí kříže z Martova chrámu, kde byl uctíván.⁹⁸ Signatura autora se na obraze nachází pod palmovou větví.

Jednoduchá kompozice je založena na tvaru trojúhelníku, obraz je malován ve žlutohnědavých tónech, ze kterých vystupuje světcův modrý plášť a andílkova rudá drapérie. Obraz je v dobrém stavu, postavy nebyly přemalovány, jak je tomu u většiny oltářních obrazů ze zakázky v poutním kostele.

Pod zlaceným rámem obrazu se nachází zdobená nápisová kartuš, jež nese nápis: S. PHILLIPE apostole ora pro nobis.

4.9. Svatá Barbora [22]

Nedatováno, kolem r. 1761

Olej, plátno, 130 x 100 cm

Nepublikováno.

Svatá Barbora, panna a mučednice byla dle legendy dcera vznešeného pohanského kupce Dioskura. Narodila se pravděpodobně v hlavním městě maloasijské Bythynie Nikomedii (dnešní Izmid v Turecku). Jako rok její mučednické smrti je nejčastěji uváděn rok 306 n. l., tedy za vlády císaře Galeria Valeria Maximina (286-305), zvaného Daia, ten se proslavil jako jeden z nejfanatičtějších a nejkrutějších pronásledovatelů křesťanů.⁹⁹

Její otec Dioskuros ji chtěl, uchránit před množstvím mužů, kteří slýchali o její pověstné kráse, učenosti a bystrém rozumu, ale především zabránit jejímu seznámení s křesťanskou vírou a chtěl ji zavřít do věže. Před uvězněním v době Dioskurovy nepřítomnosti, nechala před dokončením stavby věže, místo dvou oken vezdít tři, jako symbol Trojice. V té době se nechala i tajně pokřtít knězem, který podle vyprávění pronikl kněz do věže v přestrojení za lékaře. Když se otec dozvěděl o její víře, jako fanatický nepřítel křesťanů, chtěl ji bít. Barboru však zachránila trhlina v zemi, která ji ukryla. Císařův místodržící Marcian ji dal zbičovat a drásat střeplinami, ona však prohlásila, že takové utrpení je jako pohlazení pavími péry. V noci se jí zjevil Kristus a uzdravil její rány. Jakmile se to dozvěděl místodržitel, dal ji bít kyji, pálit pochodněmi a uřezat jí ňadra. Když měla být takto znetvořena pro výstrahu vedena městem, zjevil se jí anděl a zahalil ji bílým šatem. Nakonec byla odsouzena k smrti mečem a trest provedl její vlastní otec.

Dle legendy v té chvíli jej usmrtil blesk, který sjel z čistého nebe.

Barbora bývá znázorněna jako mladá dívka v honosném šatu s korunou či jinou pokrývkou hlavy a pláštěm, který má být ochranný. Mezi atributy této světice patří věž s třemi okny, kalich s hostií, meč, pochodeň, dělová hlaveň nebo paví pero (jako symbolem panenství či nesmrtelnosti).¹⁰⁰

Její otec Dioskuros bývá zpodobňován, jak jí usekává hlavu, a někdy má na hlavě turban a místo meče šavli, jako symboly pohanství. S úctou k Barboře se setkáváme na Západě již od 8. století, na Východě mnohem dříve. Od 14. století patřila k nejoblíbenějším a nezobrazovanějším světcům. Její kult kvetl zvláště ve Francii. Svatá Barbora je od 15. století řazena mezi čtrnáct pomocníků v nouzi a čtyři hlavní panny (quattuor virgines capitales: Barbora, Kateřina, Markéta a Dorota). Její svátek v liturgickém kalendáři připadá na 4. prosinec. Během reforem římskokatolické liturgie v roce 1969 byl její kult zrušen a její jméno vyškrtnuto ze seznamu svatých.¹⁰¹

Svatá Barbora je patronkou horníků, hutníků, architektů, stavitelů, zedníků, kameníků i tesařů, pokrývačů, zvonářů, zvoníků, kovářů, rolníků, řezníků, kuchařů, kloboučníků, hasičů, dívek v nouzi, dělostřelců, vězňů a umírajících. Jejími symboly bývají věže a pevnosti, pomoc v nouzi, blesk a bouře, oheň, horečka a mor.¹⁰²

Obraz sv. Barbory v boční kapli sv. Filipa apoštola najdeme v nástavci hlavního oltáře. Stejně jako ostatní malby v nástavcích má i tato kasulový tvar, zlatý profilovaný rám s vnitřní lištou zdobenou listovcem. Polopostava mladé světice je oděna do vznešených bílých šatů se zlatým vegetabilním vzorem a rudého pláště. Sv. Barbora je bohatě ozdobena perlami, okolo krku má krátký

dvouřadý perlový náhrdelník a stejně tak perlové náušnice v uších, náramky na obou zápěstích a ve vlasech má čelenku z perel. Světice svůj pohled upírá vzhůru k nebesům, z nichž na ni shlíží trojice hlaviček andílků s křídly, dva napravo, jeden nalevo. V Barbořiných rukou se nachází jedny z jejích atributů, kdy v pozdvihnuté levé ruce drží kalich s hostí a v pravé, kterou drží u prsou palmovou ratolest symbolizující její mučednickou smrt. V levém dolním rohu je zpodobena polopostava andílka s mečem v levé ruce a prstem pravé ruky ukazuje na světici, protější dolní roh zakrývají oblaka. Scéna je znázorněna s neurčitým pozadím tvořeným šedavými mračny.¹⁰³

Šedých ponurých tónů obrazu vystupuje rudý plášť světice, vzhledem k nedochovaným pramenům k tomuto obrazu nelze říci, zda nebyly některé partie přemalovány, čemuž by napovídala jak obrácené držení těla andílka s mečem, tak i nápadné seskupení hnědavých mračen v pravém dolním rohu obrazu. Ani tvář zmíněného andílka a světice zcela neodpovídá fyziognomii užitě v ostatních obrazech.

4.10. Svatá Hedvika [23]

1756

Olej, Plátno, 200 x 180, signováno: E. F. Herbert Pinxit

1756

Prameny: Zemský archiv v Opavě, Zemská vláda slezská, inv. č. 58; Národní památkový ústav Ostrava, evidenční list movité kulturní památky.

Literatura: František Hawlas, *Panna Maria Frýdecká, Místek 1918*, s. 56. - Josef Bukovan, *Frýdek - poutní místo*, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 26-27. - Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, *Časopis*

Slezského muzea, série B, IX, 1960, s. 46. – Idem, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 7. – Idem, *Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. – Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441. – Bohumír Indra, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144.

Hedvika Slezská se narodila na hradě Andechs na Ammerském jezeře v Bavorsku v roce 1174 jako dcera hraběte Bertholda IV. Vzdělání se jí dostalo v ženském benediktýnském klášteře v Kitzingen. Již ve dvanácti letech ji otec provdal za vévodu Jindřicha I. Bradatého, tomu o rok později a postupně během let porodila celkem sedm dětí. Poté Hedvika projevila přání žít ve zdrženlivosti a Jindřich to respektoval až do své smrti v roce 1238. Byla tetou svaté Alžběty Duryňské a vzdálenou příbuznou svaté Anežky České. Hedvika dbala na pěstování křesťanské víry a blaho lidu na svém panství, kde zakládala nemocnice, ústavy, ale i první ženský cisterciácký konvent ve Slezsku v Třebnici v roce 1202. Její život byl provázen i bolestmi a útrapami, když byl její rodný hrad zbořen, její sestra zavražděna, její manžel zemřel a její syn Jindřich II. padl v boji proti Tatarům, tato poslední událost ji dovedla až do třebnického kláštera, kde zemřela 15. října 1243, ve věku 70 let. Svatořečena byla papežem Klementem IV. už o 24 let později, 26. března 1267, svátek připadá na den její smrti nebo den poté 16. října.

Zobrazována bývá jako vévodkyně v dlouhém šatě a plášti, s vévodskou korunou nebo čapkou na hlavě, jako vdova se závojem, nebo též jako cisterciácká řeholnice. Většinou obsluhuje chudé, dává jim almužnu nebo jí Kristus žehná

z kříže. Atributy svaté Hedviky jsou: pár bot, které má přehozen přes ruku, protože chodila vždy bosá, soška Panny Marie, model kostela, symbolizující klášter v Třebnici, kniha, chléb, růženec a měšec. Je patronkou vyhnanců, snoubenců a lidí vypuzených z domova, ochranitelkou před spory v rodině. Mezi patrony zemí a měst si se k ní hlásí Polsko, Třebnice a Krakov, Berlín i Vratislav.¹⁰⁴

Obraz sv. Hedviky kasulového tvaru zdobí hlavní oltář poslední boční kaple, též zasvěcené této světici, na epištolní straně poutního kostela Navštívení Panny Marie ve Frýdku.

Hedvika je zde znázorněna klečící v šedobílém šatě se zlatým květinovým zdobením a červeným pláštěm s hermelínovou podšívku na hlavě má vévodskou korunu přes černou roušku s bílým lemem. Nad hlavou má světice zpodobenu kruhovou svatozář. Hedvika klečí v pravé polovině obrazu na kamenném stupni pod křížem, ze kterého ji žehná uvolněnou pravou rukou ukřižovaný Kristus. V horní části obrazu v temných mračnech nad světící vystupuje dvojice letících andílků nad sebou, nejnižší oděn v zelené drapérii rukama ukazují na Krista, druhý znázorněn v polopostavě se sepjatýma rukama v modlitbě a v rohu za nimi andílčí hlavička s křídly, pozorující scénu pod nimi. Za křížem se nachází andílek v červené drapérii, jež rozhrnuje temně modrý závěs, který rámuje scénu z levé strany.

Signatura autora se nachází na kamenném stupni pod křížem, v podobě: E. F. Herbert Pinxit 1756.

Volutovými tvary, akanty a mušlí zdobené oválné kartuši, vypouklého tvaru je nápis: S. HEDWIGIS , PATRONA SILESIAE, ORA PRO NOBIS.

Oltářní obraz sv. Hedviky je z pláten Eliáše Františka Ignáce Herberta umístěných v poutním kostele ve Frýdku nejstarší, je zde oproti ostatním plátnům zřetelná drobnost

figur, temná atmosféra scény a v ní užity až ostré barvy rudé na plášti světice a modré na závěsu za scénou, které v pozdějších obrazech zjemňoval. Schenková v souvislosti s obrazem mluví o příklonu k rokokovému rázu.¹⁰⁵

5. Závěr

Dosud nejvýznačnější poutní místo na Těšínsku, jakým je bazilika Navštívení Panny Marie ve Frýdku, vděčí za svou dominanci nad ostatními kostely v kraji hraběnce Karolíně Pražmové. Frýdecký poutní chrám vytvořil vratislavský mistr a biskupský stavitel Bartoloměj Wittwer jako své jediné dosud známé stavitelské dílo. Frýdecký kostel se stal jednou z perel slezské architektury 2. čtvrtiny 18. století při hranici Moravy a Slezska.

Interiér chrámu vyzdobilo malířské dílo zástupce přerodu barokní a rokokové sakrální malby na území Moravy, Eliáše Františka Ignáce Herberta. Zakázka biskupa Filipa Gotfrieda Schaffgotsche z Vratislavi, jenž si v letech 1760–1761 objednal pro poutní kostel soubor deseti oltářních obrazů do šesti bočních kaplí frýdeckého poutního chrámu tak je jedinou plně dochovanou sérií obrazů tohoto malíře. Malíř, kterému se nedostalo možnosti poučit se přímo u velkých renesančních a barokních mistrů, vyšel z domácí dílny a jeho dílo z první poloviny 18. století si zjevně zaslouhuje větší pozornost, než jaké se mu dosud dostalo. Jeho nenáročné obrazy, rozptýlené po menších moravských městech, vybízejí k monografickému zpracování celého jeho malířského díla. Bakalářská diplomová práce měla být prvním krokem k dalšímu mapování Herbertova malířského odkazu, pokusem sestavit ze skromných zmínek literatury a z datací pečlivě signovaných obrazů podrobnější obraz o podobě jeho díla.

6. Summary:

So far, the most important pilgrimage place in Cieszyn, which is the Basilica of the Visitation of the Virgin Mary in Frydeck, owes its dominance over other churches in the county of Carolina Pražmová. Architectural Counter-reformation, which should deepen the faith, building a gracious churches, enabled also the construction of the Frydeck's pilgrimage church through the work of the Wroclaw architect Bartholomew Wittwer, and yet his only known architectural work. Frydeck's church has become one of the pearls of the Silesian architecture on the border of Moravia and Silesia in the 2nd quarter of the 18th century.

It was thus only a matter of time that the architectural gem of Silesia could hide paintings by Franz Ignaz Elijah Herbert, a representative of the rebirth of the sacral Baroque and Rococo paintings in Moravia. The Bishop of Wroclaw Philip Gotfried Schaffgotsch, which in the years 1760 - 1761 ordered the set of altar paintings, the only fully preserved series of paintings by this autor, for the Frydeck's pilgrimage church side chapels. Difficult situation in Moravia and Silesia shaken by wars were not inclined to the painter, who did not get the possibility to admire a great Renaissance and Baroque masters, who would have given him sufficient instruction. He came from the home workshop and was taught by previously unexplored authors of the first half of the 18th century, whose work scattered throughout the small Moravian towns. This bachelor diploma theses should be the first step towards mapping Franz Ignaz Elijah Herbert's paintings.

7. Poznámky

1. Karel Kuča, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl (A-G), s. 824-832.
2. Jan Al Saheb - David Pindur, Příspěvek k dějinám frýdeckého panství v 17. století. In.: *Vlastivědné listy* 1, 2005, s. 4-10.
3. Ibidem.
4. Ibidem.
5. Milan Myška, *Opožděná industrializace. Lnářský a bavlnářský průmysl na Frýdecku a Místecku od počátku tovární výroby*, Trutnov 1991
6. Jan Al Saheb - David Pindur (pozn. 2), s. 4-10.
7. Rudolf Žáček, K historii pověsti o zázračné Panně Marii Frýdecké, *Těšínsko XXXVII*, 1993, č. 2, s. 19.
8. Jaromír Polášek, *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*, Český Těšín 2001, s. 27.
9. Polášek (pozn. 8) - Bohumír Indra, Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt. In.: *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, 42 - 1993, s. 45 - Karel Findinský, *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele ve Frýdku*, Těšín 1876, s. 28 - Marie Schenková - Jaromír Olšovský, *Barokní malířství a sochařství ve východní části Slezska*, Opava 2004, s. 187.
10. Polášek (pozn. 8), s. 28.
11. Indra (pozn. 9), s. 45, 54. - Viz Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 21-22, 18.
12. Jerzy Gorzelik, *Sztuka nowożytna. 1526 - 1740 - 1800*, In: Ewa Chojecka (red.), *Sztuka Górniego Śląska od średniowiecza do końca XX wieku*, Katowice 2004, s. 120.
13. Findinský (pozn. 9), s. 28.
14. David Pindur, Poutní tradice na Frýdecku v pozdním baroku, *Těšínsko XLIX*, 2006, č. 2, s. 3.

15. David Pindur, Pramen k počátkům mariánského poutního místa ve Frýdku, *Těšínsko XLVIII*, 2005, č. 1, s. 17-19.
16. Findinský (pozn. 9), s. 28.
17. František Hawlas, Panna Maria Frýdecká, Místek 1918, s. 24-25.
18. Findinský (pozn. 9), s. 30.
19. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 18.
20. Indra (pozn. 9), s. 47.
21. Ibidem, s. 47, 55.
22. Hawlas (pozn. 17), s. 26.
23. Al Saheb - Pindur (pozn. 2), s. 6.
24. Indra (pozn. 9), s. 48.
25. Reimann, heslo: Wittwer, Bartolomäus, In: Hans Vollmer (red.), *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler XX*, Leipzig 1961, s. 145-146.
26. Indra (pozn. 9), s. 48-49.
27. Ibidem.
28. Polášek (pozn. 8), s. 31.
29. Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Frýdek 1938, s. 13.
30. Indra (pozn. 9), s. 50.
31. Ibidem.
32. Ibidem.
33. Ibidem.
34. Hawlas (pozn. 17), s. 27-28.
35. Jindřich Benatzky, Stavitel poutního chrámu ve Frýdku, *Těšínsko IX*, 1966, č. 3, s. 16-17.
36. Voloch (pozn. 29), s. 22
37. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 17, 44.
38. Ibidem, s. 162-165.
39. Ibidem, s. 44, 163-164. - Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994, s. 441.
40. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 43-45.
41. Polášek (pozn. 8), s. 31.

42. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 139-141, 145.
43. Hawlas (pozn. 17), s. 45-47.
44. Ibidem - Voloch (pozn. 29), s. 24-26.
45. Jan Petr Cerroni, *Skizze einer Geschichte der bildenden Künste in Mähren I*, fol. 10. (fotokopie rukopisu J. P. Cerroniho z roku 1807).
46. Karel Josef Schipp, *Kniha kostela Panny Marie ve Frýdku, historie, vnitřní vybavení kostela*, 1835, fol. 51.
47. Ernst Hawlik, *Zur Geschichte der Baukunst, der bildenden und zeichnenden Künste in Markgrafthume Mähren*, Brünn 1838, s. 30. - Constantin von Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben, VIII*, Wien 1960, s. 359.
48. Gregor Wolny, *Kirchliche Topographie von Mähren*, meist nach Urkunden und Handschriften, *Abteilung, Olmützer Diöcese II*, Brünn 1857, s. 204. - Ibidem, *III*, 1859, s. 134, 140, 224.
49. Rudolf Kreutz, *Příspěvek k dějinám umění v naší vlasti, Časopis Moravského muzea VI*, 1906, s. 135. - František Papoušek, *K dějinám umění ve Slezsku, Věstník Matice opavské 14*, 1906, s. 72. - Hans Welzl, *Kleiner Beitrag zur Kunstgeschichte unseres Heimatlandes, Zeitschrift des Mahr, Landesmuseums VI*, 1906, s. 36.
50. Ulrich Thieme - Felix Becker, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart, XVI*, Leipzig 1923, s. 447.
51. Gustav Beck, *Gotfried Herbert und Elias Herbert zwei Maller der Heimat, Das Kuhländchen 8*, 1927, s. 17-20. - Julius Leischnig, *Kunstgeschichte Mähren*, Brünn 1929, s. 135.

52. Josef Bukovan, Frýdek - poutní místo, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje ve Frýdku*, Frýdek 1935, s. 52. - viz Voloch (pozn. 29), s. 26-27.
53. Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I*, Praha 1947, s. 321. - Rudolf Zuber, *Jesenicko v období vrcholného feudalismu do roku 1946*, Ostrava 1966, s. 316. - Miloslav Baláš, *Kulturní místopis Novojičínska*, Nový Jičín 1967, s. 64. - Ivo Krsek, *Barokní malířství 17. století na Moravě*, In: *Dějiny českého výtvarného umění I/1. Od počátku renesance do závěru baroka*, Praha 1989, s. 357-372. - Idem, *Malířství vrcholného baroka na Moravě*, In: *Dějiny českého výtvarného umění II/2. Od počátku renesance do závěru baroka*, Praha 1989, s. 810.
54. Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, *Časopis Slezského muzea*, série B, IX, 1960, s. 46-54. - Idem, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 1-13. - Idem, *Příborští malíři 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 18, 1976, s. 9. - Idem, *Malířské dílny v Novém Jičíně v 17. a 18. století*, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 20, 1977, s. 30-44. - Idem (pozn. 8), s. 51-56. - Idem, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16 až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLII, 1993, s. 51. - Idem, *Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16 až 19. století*, *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 144-145.
55. Marie Schenková, *Malířství 18. století v západní části českého Slezska. Katalog autorsky určených děl*, II. část, *Časopis Slezského muzea* B XLIII, 1994, s. 231-232. - Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 43.
56. Indra (pozn. 54), 1998, s. 144.
57. Ibidem.

58. Schenková (pozn. 55), 1994, s. 231. – Indra (pozn. 54), 1998, s. 144.
59. <http://www.slavkov.estranky.cz/clanky/historie-1/historie-slavkova-u-lipnika-nad-becvou.html>, vyhledáno 18. 6. 2011.
60. Indra (pozn. 54), 1998, s. 144.
61. Indra (pozn. 54), 1976, s. 9.
62. Schenková (pozn. 55), 1994, s. 231. – Indra (pozn. 54), 1998, s. 144.
63. Indra (pozn. 54), 1998, s. 144.
64. Schenková, Olšovský (pozn. 9), s. 43.
65. Ibidem, s. 43–44.
66. Indra (pozn. 54), 1998, s. 145.
67. Ibidem.
68. Schenková (pozn. 55), 1994, s. 232.
69. Indra (pozn. 54), 1998, s. 145.
70. Ibidem, s. 144.
71. Schenková (pozn. 55), 1994, s. 231.
72. Vera Schauber, *Rok se svatými*, Kostelní Vydří 2007, s. 94.
73. Ibidem.
74. Ibidem. – Donald Attwater, *Slovník svatých*, Rudná u Prahy 1993, s. 202.
75. Schauber (pozn. 72).
76. Schenková – Olšovský (pozn. 9), s. 44.
77. Schauber (pozn. 72), s. 514.
78. Schenková – Olšovský (pozn. 9), s. 45.
79. Schauber (pozn. 72), s. 54.
80. Attwater (pozn. 74), s. 381.
81. Schauber (pozn. 72), s. 54.
82. Ibidem, s. 505.
83. Ibidem.
84. Věra Remešová, *Ikonografie a atributy svatých*, Praha 1991, s. 45.
85. Schenková – Olšovský (pozn. 9), s. 44.

86. Remešová (pozn. 84), s. 10.
87. Ibidem.
88. Ibidem.
89. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 45.
90. Attwater (pozn. 74), s. 217.
91. Ibidem.
92. Remešová (pozn. 84), s. 34.
93. *Evidenční karta oltářního obrazu sv. Josefa*, 1993, NPÚ Ostrava.
94. Ibidem.
95. Remešová (pozn. 84), s. 42.
96. Attwater (pozn. 74), s. 133.
97. Schauber (pozn. 72), s. 202-203. - Remešová (pozn. 74), s. 21.
98. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 44.
99. Schauber (pozn. 72), s. 626-627.
100. Ibidem.
101. Remešová (pozn. 84), s. 12-13.
102. Schauber (pozn. 72), s. 627.
103. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 45.
104. Remešová (pozn. 84), s. 25. - Schauber (pozn. 72), s. 538-539.
105. Schenková - Olšovský (pozn. 9), s. 44.

8. Seznam použitých pramenů a literatury

8.1. Vydané prameny

Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deutero-kanonických knih), Český ekumenický překlad, Praha 2008.

8.2. Archivní prameny

Zemský archiv v Opavě, *fond Zemská vláda slezská Opava*, inv. č. 58, 60.

Státní okresní archiv ve Frýdku-Místku, *Kniha kostela Panny Marie ve Frýdku, historie, vnitřní vybavení kostela, sepsané Karlem Josefem Schippem, 1835, fol. 51.*

Národní památkový ústav Ostrava, *fond kostel Navštívení Panny Marie ve Frýdku, evidenční listy movitých kulturních památek, 1993.*

8.3. Literatura

Jan Al Saheb - David Pindur, *Příspěvek k dějinám frýdeckého panství v 17. století. In.: Vlastivědné listy 1, 2005.*

Donald Attwater, *Slovník svatých*, Rudná u Prahy 1993.

Miroslav Baláš, *Kulturní místopis Novojičína*, Nový Jičín 1967.

Gustav Beck, *Gotfried Herbert und Elias Herbert zwei Maller der Heimat, Das Kuhländchen 8, 1927, s. 17-20.*

Jindřich Benatzky, *Stavitel poutního chrámu ve Frýdku, Těšínsko IX*, 1966, č. 3, s. 16-17.

Josef Bukovan, *Frýdek-poutní místo*, In: *Sborník výstavy Bezručova kraje Frýdku*, 1935, s. 49-56.

Karel Findinský, *Dějepis farního kostela u sv. Jana Křtitele ve Frýdku*, Těšín, 1876.

Jerzy Gorzelik, *Sztuka nowożytna. 1526 - 1740 - 1800*, In: *Ewa Chojecka (red.), Sztuka Górnegó Śląska od średniowiecza do końca XX wieku*, Katowice, 2004, s. 120.

Tereza Střelcová, *Drobné stavby areálu kostela Panny Marie ve Frýdku v kulturně-historickém kontextu* (diplomová práce), FF Ostravská univerzita, 2010.

František Hawlas, *Panna Maria Frýdecká*, Místek 1918.

Ernst Hawlik, *Zur Geschichte der Baukunst, der bildenden und zeichnenden Künste in Markgrafthume Mähren*, Brünn 1838, s. 30.

Bohumír Indra, *Tři příspěvky k dějinám ostravského kraje v 16. a 18. století*, In: *Časopis Slezského zemského muzea, série B*, IX, 1960, s. 46-54.

Bohumír Indra, *Fulnečtí malíři 17. a 18. století*, In: *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 18, 1976, s. 1-13.

Bohumír Indra, *Malířské dílny v Novém Jičíně v 17. a 18. století*, In: *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 20, 1977, s. 30-44.

Bohumír Indra, Stavba barokního poutního kostela P. Marie ve Frýdku a jeho architekt. In: *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, LXII, 1993.

Bohumír Indra, Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století. In: *Časopis Slezského zemského muzea*, série B, XLVII, 1998, s. 122-163.

Jana Krejčová, Z historie Slavkova u Lipníka nad Bečvou. In: *Sborník Státního okresního archivu Přerov*, 2009, staženo: <http://www.slavkov.estranky.cz/clanky/historie-1/historie-slavkova-u-lipnika-nad-becvou.html>, vyhledáno : 15. 6. 2011

Rudolf Kreutz, Příspěvek k dějinám umění v naší vlasti, *Časopis Moravského muzea* VI, 1906, s. 135.

Ivo Krsek, Malířství vrcholného baroka na Moravě, In: *Dějiny českého výtvarného umění II/2. Od počátku renesance do závěru baroka*, Praha 1989, s.612-627, 790-817.

Ivo Krsek - Zdeněk Kudělka - Miloš Stehlík - Josef Válka, *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1996.

Pavel Kufa, *Poutní kostel Navštívení Panny Marie ve Frýdku* (bakalářská práce), FF UPOL 2008.

Karel Kuča, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl (A-G).

Julius Leischnig, *Kunstgeschichte Mähren*, Brünn 1929.

Leoš Mlčák, *Státní seznam nemovitých kulturních památek okresu Frýdek-Místek*, Ostrava 1980.

Milan Myška, *Opožděná industrializace. Lnářský a bavlnářský průmysl na Frýdecku a Místecku od počátku tovární výroby*, Trutnov 1991.

Karel Novák, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku*, Praha 1994.

František Papoušek, *K dějinám umění ve Slezsku*, *Věstník Matice opavské* 14, 1906, s. 72.

David Pindur, *Pramen k počátkům mariánského poutního místa ve Frýdku*, *Těšínsko XLVIII*, 2005, č. 1, s. 17-19.

David Pindur, *Poutní tradice na Frýdecku v pozdním baroku*, *Těšínsko XLIX*, 2006, č. 2, s. 3.

Jaromír Polášek, *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*, Český Těšín 2001.

Georg Reimann, *Oberschlesische Kirchenbaukunst vom 16. - 18. Jahrhundert*, *Der Oberschlesier XVIII*, 1936, č. 2, s. 73-83.

Věra Remešová, *Ikonografie a atributy svatých*, Praha 1991.

Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska I*, Praha 1994.

Vera Schaubert, *Rok se svatými*, Kostelní Vydří 2007.

Marie Schenková, *Malířství 18. století v západní části českého Slezska*. Katalog autorsky určených děl, In: *Časopis Slezského zemského muzea - B*, XLIII, 1994, s. 49-70.

Marie Schenková, Malířství 18. století v západní části českého Slezska. Katalog autorsky určených děl - I. část, *Časopis Slezského zemského muzea - B*, XLIII, 1994, s. 117-134.

Marie Schenková, Malířství 18. století v západní části českého Slezska. Katalog autorsky určených děl - II. část, *Časopis Slezského zemského muzea - B*, XLIII, 1994, s.228-244.

Marie Schenková, Jaromír Olšovský, *Barokní malířství a sochařství v západní části Slezska*, Opava 2001.

Marie Schenková, Jaromír Olšovský, *Barokní malířství a sochařství ve východní části Slezska*, Opava 2004.

Ulrich Thieme - Felix Becker, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, XVI, Leipzig 1923.

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I*, Praha 1947.

Alexander Voloch, *Poutní chrám P. Marie ve Frýdku. K 200letému jubileu položení základního kamene*, Frýdek 1938.

Hans Welzl, *Kleiner Beitrag zur Kunstgeschichte unseres Heimatlandes*, *Zeitschrift des Mahr, Landesmuseums* VI, 1906, s. 36.

Gregor Wolny, *Kirchliche Topographie von Mähren*, meist nach Urkunden und Handschriften, *Abteilung, Olmützer Diocese* II, Brünn 1857.

Constantin von Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen welche 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben*, VIII, Wien 1960, s. 359.

Rudolf Zuber, *Jesenicko v období feudalismu do roku 1848*, Ostrava 1966.

Rudolf Žáček, *K historii pověsti o zázračné Panně Marii Frýdecké*, *Těšínsko XXXVII*, 1993, č. 2, s. 19.

9. Seznam vyobrazení

1. Friedrich Bernhard Werner, Město Frýdek s poutním kostelem, po roce 1740. Repro: Jaroslav Bakala et al., *Slezsko*, Opava 1992.
2. Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie, Bartoloměj Wittower, 1740-1759, průčelí kostela. Foto: Dominika Grygarová.
3. Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie, 1740-1759, věže kostela. Foto: Dominika Grygarová.
4. Frýdek, kostel Navštívení Panny Marie, 1740-1759, půdorys. Repro: Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska II*, Praha 1999
5. Josef Schubert, Andreas Schweigl, Hlavní oltář, 1790-1796, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.
6. Hyppolit Weissmann, Kazatelna, kolem 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.
7. Oltář sv. Jana z Boha, 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.
8. Oltář Sv. Hedviky, 1759, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.
9. Oltář sv. Michaela archanděla, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

10. Oltář sv. Josefa Pěstouna, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

11. Oltář sv. Filipa apoštola, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

12. Oltář sv. Františka z Assisi, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

13. Josef Staudinger, Varhany, 1763, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

14. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Jana z Boha, 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

15. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Františka z Assisi, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

16. Eliáš František Herbert, Obraz sv. Veroniky, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

17. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Michael archanděl, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

18. Eliáš František Herbert, Obraz Vyučování P. Marie, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

19. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Josef Pěstoun, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

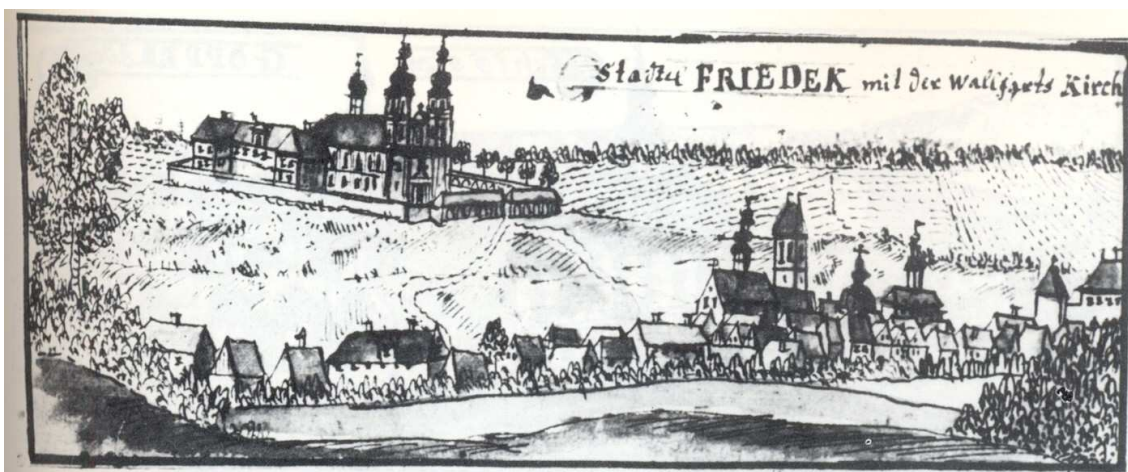
20. Eliáš František Herbert, Bolestná P. Maria, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

21. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz Glorifikace sv. Filipa apoštola, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

22. Eliáš František Herbert, Sv. Barbora, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

23. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Hedviky, 1756, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

10. Obrazová příloha

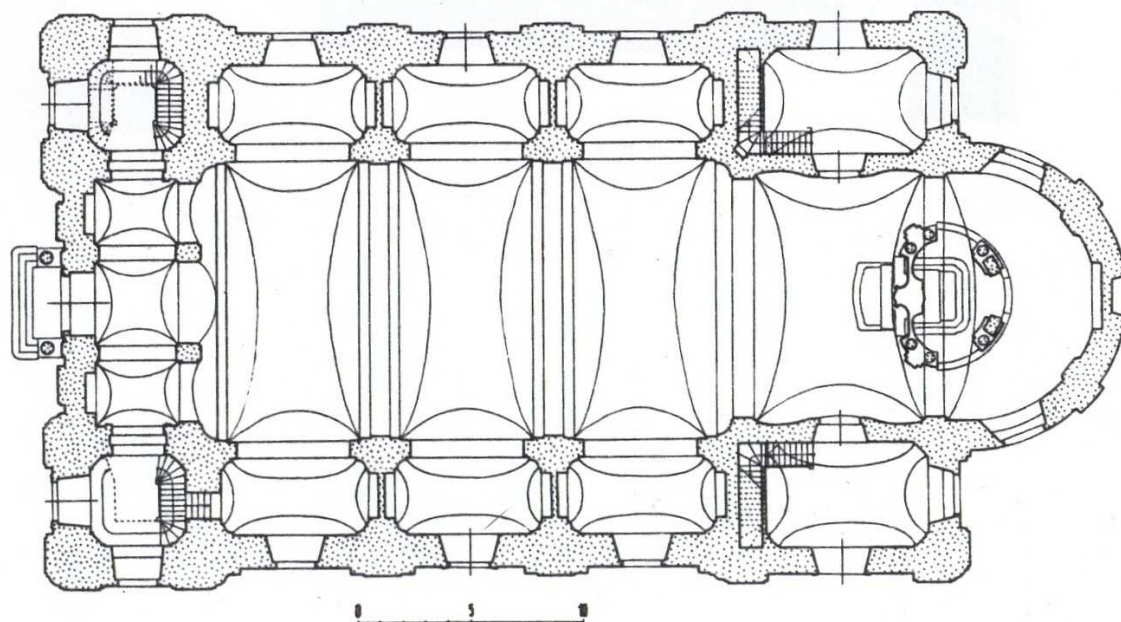
1. Friedrich Bernhard Werner, Město Frýdek s poutním kostelem, po roce 1740. Repro: Jaroslav Bakala et al., *Slezsko*, Opava 1992.

2. Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie, 1740-1759, průčelí. Foto: Dominika Grygarová.

3. Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie, 1740-1759, věže kostela. Foto: Dominika Grygarová.

4. Frýdek, kostel Navštívení Panny Marie, 1740 - 1759, půdorys. Repro: Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska II*, Praha 1999.

5. Jan Schubert, Anderas Schweigl, Hlavní oltář, 1790 - 1796 Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

6. Hyppolit Weissmann, Kazatelna, před 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

7. Oltář sv. Jana z Boha, 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

8. Oltář Sv. Hedviky, 1759, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

9. Oltář sv. Michaela archanděla, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

10. Oltář sv. Josefa Pěstouna, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

11. Oltář sv. Filipa apoštola, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

12. Oltář sv. Františka z Assisi, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

13. Josef Staudinger, Varhany, 1763, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

14. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Jana z Boha, 1760, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

15. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Františka z Assisi, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

16. Eliáš František Herbert, Obraz sv. Veroniky, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

17. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Michael archanděl, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

18. Eliáš František Herbert, Obraz Vyučování P. Marie, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

19. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Josef Pěstoun, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

20. Eliáš František Herbert, Bolestná P. Maria, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

21. Eliáš František Herbert, Oltární obraz Glorifikace sv. Filipa apoštola, 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

22. Eliáš František Herbert, Sv. Barbora, kolem 1761, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

23. Eliáš František Herbert, Oltářní obraz sv. Hedviky, 1756, Frýdek, poutní kostel Navštívení Panny Marie. Foto: Dominika Grygarová.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dominika Grygarová
Katedra:	Katedra dějin umění
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Oltářní obrazy v poutním kostele Navštívení Panny Marie ve Frýdku
Název v angličtině:	Altarpieces in the pilgrimage church of the Visitation of the Virgin Mary in Frydeck
Anotace práce:	Diplomní práce pojednává o oltářních obrazech v poutním kostele Navštívení Panny Marie ve Frýdku, jež jsou jediným dílem Eliáše Františka Ignáce Herberta, nacházejícím se ve východní části českého Slezska.
Klíčová slova:	Oltářní obrazy, poutní kostel Navštívení Panny Marie, Frýdek, Eliáš František Ignác Herbert
Anotace v angličtině:	The thesis deals with altarpieces in the pilgrimage church of the Visitation of the Virgin Mary in Frydeck, which are only part of Elias Franz Ignaz Herbert located in the eastern part of Czech Silesia.
Klíčová slova v angličtině:	altarpiece, pilgrimage church, Visitation of the Virgin Mary, Frydeck, Elias Franz Ignaz Herbert
Přílohy vázané v práci:	obrazová příloha - 12 stran
Rozsah práce:	67 stran + 12 stran obrazové přílohy + anotace
Jazyk práce:	čeština